

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Uzavírání smluv

Martin Hanusek

Prohlašuji na svou čest, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně
pouze za využití literatury a zdrojů vyjmenovaných v seznamu použité literatury.

V Plzni dne 30. března 2015

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucímu této diplomové práce, panu JUDr. Alexandru Šímovi, za odborné vedení a za významnou pomoc zejména v počáteční fázi mého zpracování, kdy mi pomohl najít správnou cestu, kterou se práce má ubírat.

Dále chci poděkovat členům své rodiny za velkou morální podporu a pochopení, které mi po celou dobu mého studia poskytovali.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Smlouva jako druh právního jednání	3
2.1	Zásady a principy smluvního práva	3
2.2	Smlouvy a dohody	6
2.3	Typizace smluvních jednání	7
2.4	Další dělení smluv	8
3	Předsmluvní odpovědnost.....	10
3.1	Culpa in contrahendo a předchozí úprava	10
3.2	Předsmluvní odpovědnost dle NOZ.....	11
3.2.1	Jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu ji uzavřít	13
3.2.2	Porušení informační povinnosti	14
3.2.3	Neuzavření smlouvy v rozporu s očekáváním protistrany.....	15
3.2.4	Zneužití důvěrných informací.....	16
3.2.5	Způsobení neplatnosti právního jednání	17
4	Nabídka a její přijetí.....	18
4.1	Nabídka.....	18
4.1.1	Navrhovatel a obmyšlený	19
4.1.2	Obsahové náležitosti nabídky	20
4.1.3	Nepodmíněné přijetí nabídky.....	22
4.1.4	Forma nabídky	22
4.1.5	Účinnost nabídky	23
4.1.6	Změna a zánik nabídky	24
4.1.7	Veřejná nabídka a veřejný příslib	27
4.2	Přijetí nabídky.....	29

4.2.1	Příjemce nabídky	29
4.2.2	Obsahové náležitosti přijetí nabídky.....	31
4.2.3	Forma přijetí nabídky.....	32
4.2.4	Časové hledisko přijetí nabídky.....	35
4.2.5	Zrušení přijetí nabídky.....	36
4.2.6	Účinky přijetí nabídky na smluvní vztah.....	36
5	Zvláštní způsoby uzavírání smluv.....	38
5.1	Dražba.....	38
5.2	Veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku	40
6	Smlouva o smlouvě budoucí	42
7	Další specifické způsoby uzavírání smluv	44
7.1	Smlouvy uzavírané adhezním způsob	44
7.2	Smlouvy uzavírané spotřebitelem.....	46
7.2.1	Smlouvy uzavírané distančním způsobem.....	47
7.2.2	Smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory	48
8	Závěr	50
9	Resumé.....	52
	Seznam použité literatury	53

Seznam použitých zkratk

NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
SOZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
OBZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
VOP	všeobecné obchodní podmínky
ZOOU	zákon o ochraně osobních údajů
ABGB	Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, rakouský občanský zákoník
občanský	
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch, německý občanský zákoník
ZGB	Zivilgesetzbuch, švýcarský občanský zákoník
např.	například
aj.	a jiné
an.	a následující

1 Úvod

Dne 1. ledna 2014 nabyl v ČR účinnosti nový soukromoprávní kodex¹, který s sebou přinesl zásadní změny pro fungování soukromého práva jako celku. Předchozí právní úprava této oblasti trpěla roztříštěností, zastaralostí, terminologickou nejasností a návazností na socialistické ideje.² Autoři nové zákonné úpravy si tak stanovili za cíl sjednocení naprosté většiny civilněprávních institutů do jednoho obsáhlého kodexu, který by svým vyzněním zapadl do středoevropského kontextu. Za hlavní inspiraci si tým kolem profesora Karla Eliáše vybral rakouský ABGB, který je postaven na přirozenoprávních idejích vrozeného, rozumem seznatelného práva.³

Výsledkem jejich dlouholeté práce je kodex čítající 3081 paragrafů, rozčleněný na pět částí (Obecná část, Rodinné právo, Absolutní majetková práva, Relativní majetková práva, Ustanovení přechodná, společná a závěrečná). Má diplomová práce vychází zejména z části čtvrté, která se věnuje relativním právům majetkovým. V ní došlo ke sjednocení právní úpravy jednotlivých smluvních typů tak, aby byla odstraněna předchozí duplicita obchodněprávních a občanskoprávních závazků a současně začleněna úprava zvláštních smluvních typů (pojistná smlouva aj.).

Jak jsem již zmínil, má diplomová práce pojednává o kontraktačním proces, neboli projevu vůle dvou či více stran zříditi mezi sebou závazek a následně se obsahem takové smlouvy řídit.⁴ Jejím cílem je popis a analýza kontraktačního

¹ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

² Obecná část - obecně o úpravách NOZ. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecna-cast/obecne/>

³ HURDÍK, Jan. Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva. ISBN 8073803771, 308 s, s 24.

⁴ § 1724 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

procesu, jeho změn v souvislosti s rozsáhlou rekonstrukcí soukromého práva a dopadů na právní vztahy.

První část mé práce práce charakterizuje smlouvu jako způsob právního jednání, vyjmenovává nové principy smluvního práva a vymezuje kritéria, podle nichž právní teorie mezi různými smlouvami rozlišuje. Poté následuje teoretický rozbor nového institutu předmluvní odpovědnosti s analýzou dopadů na subjekty předmluvních jednání. Třetí část (bod 4.) této diplomové práce se věnuje kontrakčnímu procesu, tedy podání nabídky, jejímu posouzení a přijetí. V posledních třech částech této diplomové práce pak čtenář najde rozbor zvláštních a jinak specifických způsobů uzavírání smluv.

2 Smlouva jako druh právního jednání

Smlouva je dvoustranným či vícestranným právním jednáním, kterým mezi sebou tyto strany projevují shodnou vůli (konsensus) zřídit závazek a zároveň se tímto závazkem řídit.⁵ Jedná se o nejtýpčtější a nejužívanější institut soukromého práva, ve struktuře NOZ se jeho obecná zákonná úprava nachází zejména v Části IV., Relativní majetková práva.

Z koncepčního hlediska je v NOZ zásadním přínosem sjednocení úpravy jednotlivých smluvních typů tak, aby byla odstraněna předchozí dvoukolejnost obchodních a neobchodních smluv včetně prodlení, promlčení aj.⁶ Dále byly do NOZ vtaženy obecné úpravy zvláštních smluvních typů (pojistné a licenční smlouvy, výprosy, pachtý a další). Existence výše zmíněné legální definice pojmu „smlouva“ je značným pokrokem oproti předchozí právní úpravě, neboť ta vymezovala pouze vznik smlouvy⁷, ne však smlouvu jako soukromoprávní institut a úkon. Z členění SOZ lze tak pouze vyvodit, že smlouvy dle něj uzavřené jsou právními úkony a vznikaly na základě projevu vůle směřujícího k uzavření smlouvy.

2.1 Zásady a principy smluvního práva

Autorský tým NOZ se při jeho tvorbě zcela jasně přihlásil k inspiraci významnými středoevropskými civilněprávními kodexy a kulturně-právním prostředím blízkých románských zemí, v nichž do značné míry fungují instituty a zásady staré několik staletí (německý BGB, rakouský ABGB, švýcarský ZGB)⁸.

⁵ § 1724 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁶ Obecná část - obecně o úpravách NOZ. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecna-cast/obecne/>

⁷ § 43 an. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

⁸ Důvodová zpráva NOZ – konsolidovaná verze. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s 1-8.

Z toho plyne vtažení některých právních zásad do textu normy, přičemž pro oblast kontraktačního práva lze vedle nosných zásad autonomie vůle a dispozitivnosti ustanovení dohledat čtyři hlavní zásady.

Prvním takovým pravidlem je závaznost daného slibu a požadavek na plnění smluv⁹, čili přijatá středověká zásada „pacta sunt servanda“, v překladu „smlouvy se mají dodržovat“. Ta, jak z jejího názvu logicky plyne, vyžaduje plnění smluv tak, jak byly ujednány (i přes ztížení situace ve vztahu k plnění¹⁰), zároveň však ponechává prostor smluvním stranám pro změnu závazku opětovným shodným projevem vůle¹¹. Současně aplikace této zásady vylučuje možnost jednostranně vyžadovat po smluvní protistraně plnění odlišné od toho, které předchozím shodným projevem vůle ujednaly.

Dalším důležitým pravidlem je zásada bezformálnosti právního jednání, kterou lze vyvodit již z obecných ustanovení o formě právních jednání. Zákon zde jasně uvádí, že pokud forma jednání není striktně vyžadována předchozím ujednáním či zákonem (např. nutnost písemnosti jednání nakládajícího s věcným právem k nemovité věci dle § 560 NOZ), lze si ji zvolit libovolně.¹² V případě smluvní formy lze tudíž hovořit o zjevné snaze nezasahovat do vůle smluvních stran ani v situacích, kdy uzavíraná smlouva nenese některé z předpokládaných rysů takového právního jednání – vše je ponecháno čistě na zájmech a potřebách kontrahentů.¹³

S výše uvedeným souvisí i zakotvení zásady „in dubio pro validate“ či „in favorem negotii/contractus“, neboli potřeby nahlížet na právní jednání při pochybnostech ve prospěch platnosti takových jednání. NOZ v oddílu o

⁹ § 3 odst. 2d zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁰ § 1764 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹ § 1759 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹² § 559 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³ Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s, s 2012.

neplatnosti právních jednání jasně říká, že „na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné“¹⁴. Předpokládá se, že účastník smluvního vztahu právně jedná se záměrem vyvolání právních následků a pokud vyvstanou pochybnosti o některých náležitostech takového právního jednání, je nutné tyto pochybnosti odstranit a samotné jednání vyložit tak, aby bylo zamýšlených následků dosaženo. Při mnohosti výkladů je pak nezbytné přihlédnout k tomu, který směřuje k platnosti právního jednání i v případech, kdy jiný výklad téhož jednání nasvědčuje jeho částečnou či úplnou neplatnost.¹⁵ Zde spatřuji evidentní snahu o nezasahování do smluvní volnosti – pokud se strana chce nějakým způsobem vázat, zákon nezavdává důvod jí v tom bránit.

Velký význam má ve smluvním právu také ochrana slabší smluvní strany. Domnívám se, že do pozice slabší smluvní strany se může dostat kdokoli a právě proto zákonodárce nepřikročil k explicitní definici tohoto pojmu. Za slabší smluvní stranu lze jednoznačně považovat toho, kdo při vyjednávání smluvních podmínek disponuje menší možností prosadit svůj zájem, přičemž tato snížená možnost může souviset s různými individuálními rysy takové osoby, například jejím věkem, sociálním postavením či ekonomickou situací. Právě z toho plyne potřeba posílení práva ve prospěch slabších stran tak, aby se nepoměr předsmluvního postavení projevil rovným postavením ve smluvním vztahu samém. Typickým příkladem ochrany slabší smluvní strany jsou tak zejména ustanovení o ochraně spotřebitele, o jednání mezi podnikatelem a osobou pro dané jednání nepodnikající¹⁶, o neúměrném zkrácení či o lichvě.

¹⁴ § 574 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵ Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s, s 2058.

¹⁶ § 433 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

2.2 Smlouvy a dohody

Kontraktační proces, neboli sled kroků směřujících ke vzniku smluvního závazku, podléhá často zkoumání ze strany neprávních vědních odvětví. Historik ve smlouvách pátrá po typických sociálně-kulturních znacích doby, v nichž byly uzavřeny, ekonom porovnává nákladnost, výhodnost a nezbytnost uzavírané smlouvy, psychologie podrobuje zkoumání duševní stav jednotlivých smluvních stran a jejich motivace pro zřízení smluvního závazku. Pro účely právního zkoumání smluv se berou v potaz všechny výše uvedené skutečnosti a za přihlídnutí k nim se zejména posuzuje, zda byly splněny všechny stanovené podmínky a zejména zda kontrahenti dosáhli shody a případně i zamýšlených účinků dané smlouvy.¹⁷

Právní teorie hovoří o dvou druzích kontraktů, a sice o smlouvách a dohodách. Tohoto dělení se drží i NOZ, ačkoli výlučně nedefinuje rozdíl mezi smlouvami a dohodami. Někdy bývá dohoda označována jako synonymum pojmu „smlouva“.¹⁸ V podstatných náležitostech jsou smlouvy a dohody skutečně téměř totožné, liší se však účelem, k němuž směřují – na rozdíl od dohod se smlouvami zřizují závazky. Jelikož jsou i dohody důsledkem konsenzu stran, použijí se pro ně pravidla pro vznik smluv.¹⁹ Užití v praxi se pak řídí zejména jazykovými zvyklostmi, mnohdy NOZ hovoří o „dohodnutí něčeho“²⁰ či přímo odkazuje na dohodu²¹, § 383 odst. 1 dokonce hovoří o tom, že „smlouva o sloučení nadace obsahuje alespoň d) dohodu o změně statutu nástupnické osoby“²².

¹⁷ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 2.

¹⁸ HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné z <http://www.beck-online.cz> pod heslem „Dohoda“.

¹⁹ § 1724 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, s výjimkou stanovených případů dle § 564 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁰ § 1446 odst. 1 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²¹ § 22 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²² § 383 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

2.3 Typizace smluvních jednání

Základním dělením smluvních jednání je jejich zařazení do tří skupin smluvních typů, neboli rozlišování mezi smlouvami pojmenovanými a nepojmenovanými, případně smlouvami smíšenými.²³ Toto dělení vychází ze zavedené tradice definování některých smluv jako smluvních typů – smluvním typem se rozumí taková smlouva, kterou zákon samostatně definuje (pojmenovává) a která se od jiné smlouvy liší v některé z podstatných náležitostí. Zákon jasně stanovuje, které náležitosti jsou pro každý pojmenovaný smluvní typ charakteristické a nezbytné, přičemž pro posouzení smlouvy jako konkrétního smluvního typu je podstatný její faktický obsah, nikoli její pouhé označení smluvními stranami.²⁴ V praxi to znamená, že pokud smlouva nese rysy jednoho smluvního typu, ale je označena jako jiný typ, bude vždy posuzována podle takového typu, jehož rysy nese. Výčet pojmenovaných smluv se nachází zejména v Hlavě II. Části IV. NOZ – namátkově jde o kupní, darovací, nájemní a další.

Za nepojmenované, někdy také inominátní smlouvy, se označují takové soukromoprávní smlouvy, které projevem autonomie vůle zřizují závazek nedefinovaný v NOZ či jiném zákoně.²⁵ To, že takový závazek není předem definovaný, nevylučuje možnost jej zřídit, avšak taková jednání omezují zejména limity projevů autonomie vůle – je kupříkladu vyloučeno uzavření smlouvy, jejíž naplnění by porušovalo právní řád (například smlouvy o provedení eutanazie či o otroctví).²⁶ Není-li pro určitou situaci v inominátní smlouvě nic smloueno, užijí pro

²³ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 21.

²⁴ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 139.

²⁵ § 1746 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁶ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 26.

posouzení takového závazkového vztahu ustanovení po obsahové a účelové stránce nejbližší.²⁷

NOZ se vůbec nevyjadřuje ke dříve definovaným „smíšeným smlouvám“²⁸, které mohou obsahovat podstatné náležitosti více smluvních typů. Má se za to, že uzavření takové smlouvy nebrání žádná překážka, a proto je její existence přípustná s tím, že se pro ni použijí ustanovení týkající se všech smluvních typů ve smíšené smlouvě obsažených.²⁹

2.4 Další dělení smluv

Právní teorie zná vedle typizace smluvních jednání i jiná kritéria, podle nichž se smlouvy dále rozdělují do různých skupin. Jedna smlouva může přirozeně obsahovat znaky více smluvních druhů. Jelikož cílem této práce je popsat kontraktační proces, nikoli teorii soukromoprávních smluv, následující odstavce poskytnou pouze namátkový a stručný výběr nejpodstatnějších druhů dělení smluv.

Z hlediska vyjádření kauzy, ekonomického důvodu vzniku závazkového vztahu³⁰, se smlouvy dělí na kauzální a abstraktní. Ač bývá z hlediska existence naprostá většina právních jednání kauzálních, ne vždy je tato kauza přímo v právním jednání vyjádřena. Ze smluv kauzálních je kauza jasně patrná, oproti tomu smlouvy abstraktní neobsahují její explicitní vyjádření, což ovšem není překážkou vzniku takového závazku ani oprávněnosti jeho plnění. K prokazování kauzy u závazků abstraktních dochází výhradně až v případě vymáhání práva.³¹

²⁷ rozsudek Nejvyššího soudu České republiky spis. zn. 33 Cdo 1977/2007, ze dne 9. 9. 2009

²⁸ § 491 odst. 3 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

²⁹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 140.

³⁰ HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné z <http://www.beck-online.cz> pod heslem „Kauza“.

³¹ § 1791 odst. 1 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

NOZ stanovuje, že smlouva vzniká konsensem.³² Vedle něj však může v některých případech vézt ke vzniku smlouvy až jiné jednání strany, a proto se rozlišuje mezi smlouvami konsensuálními a reálnými.³³ Smlouvy konsensuální jsou z tohoto hlediska prostší, dochází k přímé realizaci kauzy a zamýšlený účel nastane již samotným uzavřením smlouvy – například nabytí vlastnického práva převzetím věci při koupi v obchodě.³⁴ U smluv reálných nestačí ke vzniku právních následků samotný konsensus, jsou podmíněny další právní skutečností – například ke vzniku zástavního práva k movité věci dochází až jejím předáním zástavnímu věřiteli.³⁵

Ačkoli NOZ významně upouští od formálních požadavků pro právní jednání, pro některé smlouvy stále předepisuje jejich formu. Z toho lze odvodit dělení na smlouvy formální a neformální. Smlouvy neformální vycházejí ze zásady neformálnosti³⁶, zákon kontrahentům ponechává volnost ve výběru formy jednání. V některých případech má však forma jednání přímý vliv na platnost smlouvy – například povinná písemnost jednání týkajícího se věcného práva k nemovité věci³⁷ - a proto zákon předepisuje formu takových jednání.

V neposlední řadě lze u smluv posuzovat vzájemnost plnění protistran, které souvisí s jednostranností či dvoustranností smlouvy. U smluv asynallagmatických je dlužníkem pouze jedna ze smluvních stran, neexistuje u nich vzájemná vázanost plnění, neboť plnění poskytuje pouze jedna strana.³⁸ Za asynallagmatické smlouvy lze označit například výprosu či darovací smlouvu. Vedle toho smlouvy

³² § 1725 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³³ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054).

Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 21.

³⁴ § 2160 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁵ § 1317 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁶ § 559 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁷ § 560 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁸ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054).

Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 24.

synallagmatické obsahují vzájemné podmíněné plnění³⁹ – například kupní či nájemní smlouva, kdy jedna strana převede své právo a druhá strana za to poskytne (nejčastěji finanční) plnění.

Dalšími kritérii, která lze u smluv rozlišovat, jsou například úplatnost a neúplatnost či odvážnost a rámcovost.

3 Předmluvní odpovědnost

Stěžejní zásadou soukromého práva je zásada autonomie vůle, která má významné užití i pro kontraktační vztahy. Vychází z ní smluvní volnost, neboli svoboda subjektů uzavírat i neuzavírat takové smluvní závazky, které jim více či méně vyhovují. S tímto předmluvním postupem je však spojena i otázka případného vzniku škody, pokud k neuzavření smlouvy došlo v souvislosti s nepoctivým či jiným zlým úmyslem a protistraně tím bylo zasaženo do práv. Takové situace řeší institut předmluvní odpovědnosti (*culpa in contrahendo*), který do českého soukromého práva přinesl NOZ jako novinku.

3.1 *Culpa in contrahendo* a předchozí úprava

Po teoretické stránce se institutu „*culpa in contrahendo*“ významně věnoval německý právní vědec Rudolf von Jhering, který ji v 2. polovině 19. století definoval jako „odpovědnost za zavinění v předmluvním stádiu“⁴⁰ – jestliže některá ze stran zavinila neuzavření smlouvy nebo její neplatnost, byla odpovědna za náhradu škody (náhrada marně vynaložených nákladů a obnova původního stavu) straně druhé, té však dle Jheringa nevznikl nárok na náhradu plnění z neuzavřené smlouvy.⁴¹ V Německu, Rakousku a Švýcarsku se do jisté míry stal tento princip součástí obyčejového práva, které přejímala judikatura, a v Německu

³⁹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 25.

⁴⁰ Salač, J. *Culpa in contrahendo* v českém právu? Právní rozhledy, 2002, č. 9, s 413.

⁴¹ Hulmák, M. **Uzavírání smluv** v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 143.

je od tzv. závazkové novely, tj. od 1. 1. 2002, již pevnou součástí občanského zákoníku.⁴²

Ačkoli v českém soukromém právu do účinnosti NOZ neexistovalo legální vymezení předsmuvní odpovědnosti, právní vědci její rysy nacházeli zejména v § 415 SOZ (povinnost předcházet škodám), § 420 SOZ (odpovědnost za škodu) a § 424 SOZ (za škodu odpovídá ten, kdo ji způsobil úmyslným jednáním proti dobrým mravům),⁴³ což následně ve své judikatuře podpořil i Nejvyšší soud vyjádřeními, že „obecná prevenční povinnost se vztahuje na všechny účastníky soukromoprávních vztahů“⁴⁴ či „škoda může spočívat ve vynaložení neobvyklých nákladů v souvislosti s požadavky stran, které jednání ukončily“.⁴⁵ Dále šlo vyvodit předsmuvní odpovědnost v případech škody způsobené neplatností právního úkonu (§ 42 SOZ, § 268 OBZ). V OBZ šlo podobnost s předsmuvní odpovědností dohledat již jen v § 271, který hovoří o odpovědnosti za škodu způsobenou zneužitím důvěrných informací, které si strany poskytly při jednání o uzavření smlouvy.

3.2 Předsmuvní odpovědnost dle NOZ

V důvodové zprávě k NOZ se autorský tým tohoto předpisu vyjadřuje k dosavadní absenci předsmuvní odpovědnosti v českém právním řádu a s odkazem na ochranu dobré víry osoby, s níž je jednáno, vyslovuje potřebu stanovit následky porušení poctivosti v situacích, kdy jedna ze stran od jednání odstoupí a způsobí tím škodu. Úprava předsmuvní odpovědnosti vychází z článků 6 až 8 Evropského

⁴² Salač, J. Culpa in contrahendo v českém právu? Právní rozhledy, 2002, č. 9, s 413.

⁴³ Salač, J. Culpa in contrahendo v českém právu? Právní rozhledy, 2002, č. 9, s 413.

⁴⁴ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2011 sp. zn. 29 Cdo 1273/2009

⁴⁵ rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 29 Odo 1166/2004 ze dne 11. října 2006, R 82/2007

zákoníku o smlouvách tak, aby obstála i v celoevropském srovnání.⁴⁶ Samotná zákonná úprava předšmluvní odpovědnosti se nachází v § 1728 - § 1730 NOZ, eventuálně v § 579 NOZ jako všeobecné ustanovení o způsobení neplatnosti právních jednání.⁴⁷

Na předšmluvní jednání se vztahuje povinnost jednat poctivě (§ 6 NOZ), což je nejen jakési morální a etické pravidlo, ale i „standard chování obsahující čestnost, otevřenost a ohled na zájmy druhé strany“.⁴⁸ Prakticky lze povinnost poctivosti vyložit jako požadavek na přímé jednání bez zamlčování a zkreslování skutečností, které mají vliv na rozhodnutí protistrany, a současně jako povinnost jednat v souladu s očekáváním, které svým předchozím jednáním strany vzájemně vzbudily.⁴⁹

Vedle této povinnosti platí i obecná zákonná povinnost nezpůsobit újmu na zdraví, životě, svobodě, vlastnictví či dobrých mravech.⁵⁰

Následující odstavce se věnují pěti základním porušením předšmluvní odpovědnosti, které NOZ definuje. Z výkladu jednotlivých ustanovení lze však vyvodit i možnost jiného porušení v souvislosti s nepoctivým jednáním (například situace, kdy jedna strana jedná s více subjekty, s jedním z nich smlouvu uzavře a neinformuje zbylé, že naplánovaná jednání jsou již zbytečná a neuskuteční se a těmto zbylým subjektům tak vznikne škoda).

⁴⁶ Důvodová zpráva NOZ – konsolidovaná verze. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s 432.

⁴⁷ Hrádek, J. Předšmluvní odpovědnost. Bulletin advokacie, 2011, č. 3, s 44.

⁴⁸ Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s, s 78.

⁴⁹ Buršíková, J., Škrabalová, K. Úprava předšmluvní odpovědnosti v novém občanském zákoníku. Rekodifikační novinky, 2012, č. 10, s 6.

⁵⁰ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 49.

3.2.1 Jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu ji uzavřít

Základní rysy tohoto porušení předšmluvní odpovědnosti lze dohledat v § 1728 odst. 1 NOZ, který každému dává možnost svobodně vézt jednání o smlouvě a neodpovídat za její neuzavření. Nikoho nelze postihnout za to, že nenašel konsensus s protistranou. Nepřípustné je však dle tohoto ustanovení jednání, do něhož jedna ze stran vstoupí anebo v něm i nadále pokračuje i přes chybějící vůli takový závazek zřídit.⁵¹ Vznikne tím situace, kdy některá ze stran jednala pouze „na oko“, bez zjevného úmyslu zavázat se, a tím poškodila protistranu tak, že ji například připravila o čas, který sjednávání smlouvy věnovala, nebo o možnost sjednat danou smlouvu s někým jiným.

K jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu ji uzavřít může docházet také v obchodních vztazích, kdy nepoctivec předstírá zájem o uzavření smlouvy za účelem zisku cenové a jiné politiky protistrany, což je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.⁵² Sankcí za takové jednání je vždy odpovědnost za újmu jím způsobenou.⁵³

Vzhledem ke stručnosti ustanovení lze za hlavní nedostatek považovat nejasné určení toho, které jednání lze již považovat za vyjednávání o smlouvě. V tomto ohledu zřejmě až soudní praxe ukáže, který okamžik předběžného vyjednávání již spadá do předšmluvní odpovědnosti a který nikoli. Současně bude zřejmě značně problematické prokázat žalované straně, že od jisté chvíle neměla vůli smlouvu uzavřít a přesto v jednání pokračovala.

⁵¹ Jana Buršíková, Kristina Škrabalová: Úprava předšmluvní odpovědnosti v novém občanském zákoníku, [Rekodifikační novinky 10/2012, s. 6]

⁵² Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 50.

⁵³ § 2910 a násl. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

3.2.2 Porušení informační povinnosti

Informační povinnost znala již předchozí právní úprava, v kontraktačním procesu však neměla významnou úlohu (například informační povinnost směřující k ochraně spotřebitele dle § 53 odst. 4 SOZ). Informační povinnost je požadavkem směřujícím vůči všem smluvním stranám a týká povinnosti sdělit ostatním účastníkům právního vztahu skutečnosti, které se jej bezprostředně týkají.⁵⁴ Příkladem budiž situace, kdy subjekt A chce úplatně převést pozemek a subjekt B má zájem takový pozemek odkoupit a postavit na něm dům. B by měl sdělit A svůj záměr vybudovat na předmětném pozemku rodinný dům, přičemž A by mu měl poté sdělit podrobnosti o vhodnosti tohoto pozemku pro sdělený účel. K porušení informační povinnosti by v tomto případě došlo, kdy by prodávající například věděl o nepoužitelnosti svého pozemku pro takový záměr, a přesto by tuto skutečnost kupujícímu úmyslně nesdělil. Pro otázky předšmluvní odpovědnosti za porušení informační povinnosti je relevantní § 1728 odst. 2 NOZ, který smluvním stranám dává povinnost vzájemně si sdělit všechny relevantní skutkové a právní informace týkající se vznikajícího závazku. Nezakládá tak generální povinnost sdělit vše, ale pouze informace vztahující se k dané věci.⁵⁵ I v případě porušení informační povinnosti je sankcí odpovědnost za způsobenou škodu.⁵⁶

Lze předpokládat, že vymezení okruhu skutečností spadajících do informační povinnosti bude individuální případ od případu a nějakou dobu potrvá, než vznikne relevantní judikaturní tendence pro posuzování tohoto okruhu.

⁵⁴ Čtyři skutkové podstaty předšmluvní odpovědnosti podle NOZ. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/ctyri-skutkove-podstaty-predsmluvni-odpovednosti-podle-noz-93920.html>

⁵⁵ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 51.

⁵⁶ § 2910 a násl. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

3.2.3 Neuzavření smlouvy v rozporu s očekáváním protistrany

Ustanovení § 1729 NOZ upravuje případy, kdy je smlouva bezdůvodně neuzavřena, někdy též nazýváno „neuzavření za pět minut dvanáct“. Nepoctivého jednání se v takové situaci dopouští ta strana, která bez spravedlivého důvodu ukončí vyjednávání smlouvy, jejíž uzavření se jeví již jako vysoce pravděpodobné a jež protistrana může důvodně očekávat.⁵⁷ I zde je princip autonomie vůle limitován povinností poctivého jednání, a pokud dojde k jejímu porušení, nepoctivě jednající straně vzniká povinnost náhrady škody ve výši maximálně odpovídající ztrátě z neuzavřené smlouvy.⁵⁸ Náhrada škody odpovídající výši ztráty souvisí s tím, že protistrana nepoctivci ještě neposkytuje žádné plnění a tudíž jí lze nahradit pouze náklady vynaložené na jednání o uzavření smlouvy a případně ušlý zisk.⁵⁹

Právě právo na náhradu újmy vzniká v souvislosti s důvodným očekáváním uzavření smlouvy. Má se za to, že takto budou posuzovány situace, kdy faktický obsah smlouvy bude již zcela ujednáno a k jejímu uzavření bude scházet jen splnění nějaké podmínky či dosažení formy jednání.⁶⁰ Toto důvodné očekávání může vzbudit pouze nepoctivá smluvní strana – například konfliktní situace, kdy se blíží konec pachtovní smlouvy na zemědělskou půdu. Pokud se propachtovatel vyjádří, že je se stavem věcí spokojen a že vidí jako vysoce pravděpodobné znovupodepsání takové smlouvy s pachtýřem pro další období, avšak krátce před podpisem nové smlouvy mu oznámí, že další pachtovní smlouvu s ním již neuzavře, vzbudil ve

⁵⁷ Výslovná úprava předsmluvní odpovědnosti v NOZ. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/smluvni-pravo/konkretni-zmeny-v-obecne-casti/vyslovná-uprava-předsmluvní-odpovědnosti/>

⁵⁸ Buršíková, J., Škrabalová, K. Úprava předsmluvní odpovědnosti v novém občanském zákoníku. *Rekodifikační novinky*, 2012, č. 10, s 6.

⁵⁹ Hulmák, M. a kol.: *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 63.

⁶⁰ Hulmák, M. a kol.: *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 61.

svém pachtýři důvodné očekávání a velice pravděpodobně ponese odpovědnost za škodu, která tím pachtýři vznikla.

Pro individuální posouzení každé takové situace bude rozhodující přítomnost či absence spravedlivého důvodu pro ukončení vyjednávání. Spravedlivým důvodem může být jakákoli změna osobních, sociálních či finančních poměrů, která nemohla být předem očekávána a která má na subjekt smlouvy nezanedbatelný dopad. Za spravedlivý důvod však nelze v žádném případě považovat výhodnější nabídku od protistrany.⁶¹ Pro posouzení výše uvedené situace s pachtovní smlouvou jako poctivého ukončení vyjednávání by mohla být relevantní náhlá eventualita na straně propachtovatele, kupříkladu významná změna v jeho solventnosti.⁶²

3.2.4 Zneužití důvěrných informací

Ustanovení § 1730 NOZ umožňují vyjednávajícím stranám vést si a ukládat záznamy o jednání, a to i v situaci, kdy nejde k uzavření vyjednávané smlouvy. Současně zakládají stranám povinnost nezneužít a neprozradit takto získané důvěrné informace (vyjma zákonných důvodů).⁶³ Důvěrný údaj či sdělení musí jednající strany, na rozdíl od běžných údajů či sdělení, za důvěrné přímo označit anebo to o nich „musí alespoň vyplývat ze způsobu organizace jednání, dotčené oblasti či charakteru plnění“.⁶⁴ Neexistence právní ochrany důvěrných informací by mohla snadno vést ke zneužívání předsmulvních jednání k nepostižitelnému získávání informací, které by protistrana jinak dobrovolně nesdělila.

⁶¹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 62.

⁶² Předsmulvná odpovědnost. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/predsmulvni-odpovednost-96340.html>

⁶³ Jana Buršíková, Kristina Škrabalová: Úprava předsmulvná odpovědnosti v novém občanském zákoníku, [Rekodifikační novinky 10/2012, s. 6]

⁶⁴ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 66.

V případě porušení povinnosti chránit důvěrné informace vzniká poškozené straně nejen nárok na vydání obohacení, které škoditel získal, ale lze logicky předpokládat i právo na náhradu újmy takovým jednáním vzniklé.

3.2.5 Způsobení neplatnosti právního jednání

Úprava tohoto porušení předsmělní odpovědnosti patří mezi všeobecná ustanovení o neplatnosti právních jednání a nachází se v § 579 NOZ. Toto zákonné ustanovení odebrává porušiteli právo na namítnutí neplatnosti a uplatnění výhody z právního jednání, jehož neplatnost způsobil. Současně je vyjádřena povinnost náhrady škody vzniklé v souvislosti s neplatností právního jednání té straně, která neplatnost nezpůsobil a ani o možnosti neplatnosti nevěděla.

4 Nabídka a její přijetí

Samotný proces uzavírání smluv je v obecné teoretické rovině poměrně jednoduchým sledem několika kroků. Jádrem zákonné úpravy uzavírání smluv se v NOZ nachází v § 1731 až § 1745. Na počátku kontraktačního procesu stojí zájem zřídít závazek za účelem dosažení nějakého subjektivního cíle. Po dohledání vhodné protistrany, která může mít zájem tento závazek zřídít, učiní oferent neboli navrhovatel (přesněji nabízeč) svou nabídku, ke které se oblat neboli obmyšlený vyjádří a v případě souhlasu s nabídkou sdělí navrhovateli rozhodnutí o její akceptaci. Po nalezení konsensu na obsahu takového závazku přijmou smlouvu, čímž dají přijaté nabídce právní účinek. Schematicky tak lze kontraktační proces označit za sled dvou jednostranných právních jednání, která směřují k uzavření smlouvy.

4.1 Nabídka

Nabídka, oferta či návrh na uzavření smlouvy je právní jednání směřující k uzavření smlouvy. Podává ji navrhovatel či oferent. Autorský tým NOZ v předpisu samém přikročil k užití pojmu „nabídka“, neboť dle něj reflektuje přímý překlad výrazu „oferta“ lépe než dosud užívaný „návrh“. Naprostá většina kontraktačního procesu včetně jeho zásad a principů se inspirovala v úpravě dle SOZ, neboť autoři NOZ označují jeho původní zpracování za víceméně zdařilé a neshledali potřebu k jeho výrazným změnám.⁶⁵

Nabídka je počátečním krokem kontraktačního procesu, fakticky jí předchází pouze úmysl zřídít závazek, který se do samotného zákonného procesu uzavírání smlouvy nezařazuje. Jelikož je i samotná nabídka právním jednáním, musí splňovat obecné zákonné požadavky. Dále musí splňovat podstatné náležitosti

⁶⁵ Důvodová zpráva NOZ – konsolidovaná verze. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s 422 – 423.

nabízené smlouvy tak, aby pouhé přijetí nabídky založilo smluvní vztah mezi subjekty. Z nabídky také musí jasně vyplývat vůle být vázán nabízenou smlouvou v případě její akceptace.

4.1.1 Navrhovatel a obmyšlený

Existence smlouvy je podmíněna participací alespoň dvou smluvních stran, které musí splňovat požadavek právní osobnosti a odpovídajícího rozsahu svéprávnosti pro kontraktační účely. Navrhovatelem je ta smluvní strana, která činí návrh na uzavření smlouvy, tedy ofertu.⁶⁶ Navrhovatel je „pánem nabídky“ a proto je mu ponecháno na vůli, co a jak podrobně považuje za nutné dohodnout tak, aby smlouva vznikla.⁶⁷ Protistranou navrhovatele je v případě adresovaného jednání obmyšlený nebo oblát, tedy osoba, vůči níž je nabídka činěna.

Ačkoli nabídka stojí na samém počátku kontraktačního procesu, navrhovatel není vždy tím, kdo výlučně určuje obsah smlouvy⁶⁸ – kupříkladu u smluv uzavíraných adhezním způsobem je navrhovatelem vždy slabší smluvní strana, ale nemá „skutečnou příležitost ovlivnit obsah smluvních podmínek“.⁶⁹

Vedle toho pro některé smlouvy zákon přímo stanovuje, kdo a za jaké situace musí nabídku učinit – například předkupní právo nájemce bytové jednotky při vzniku rozdělení práva k domu⁷⁰ - vlastník této jednotky musí před jejím prodejem učinit nabídku na odkoupení osobě, které danou bytovou jednotku užívá v nájemním vztahu. Pokud je subjektu určena zákonná povinnost učinit nabídku, jedná se často o cílené omezení autonomie vůle ve prospěch ochrany subjektu, který

⁶⁶ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 69.

⁶⁷ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 73.

⁶⁸ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 55.

⁶⁹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 345.

⁷⁰ § 1187 a § 2140 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

je v pozici slabší strany. Dřívější judikatura dokonce připouští navrhovateli možnost smluvně se zavázat k budoucímu předložení návrhu na uzavření smlouvy.⁷¹

4.1.2 Obsahové náležitosti nabídky

Nabídka musí již obsahovat podstatné náležitosti navrhované smlouvy tak, aby její případné přijetí vedlo k co nejrychlejšímu uzavření smlouvy. Tyto podstatné náležitosti se liší dle smluvního typu, který subjekty zvažují pro svůj závazek užít – viz část této práce zaměřená na typizaci smluvních jednání. Zákon současně umožňuje uzavření netytizovaných smluv, pro takové případy platí pro nabídky požadavek na jasné vymezení nabízeného závazku či jeho právního následku.⁷²

Vedle podstatných náležitostí nabídky obsahují specifická ujednání, která navrhovatel zamýšlí ujednat tak, aby případný sjednaný závazek co nejoptimálněji odpovídal jeho představě. Na rozdíl od minimálního požadavku na obsah nabídky není stanoven žádný horní limit pro jeho celkový obsah. Zpravidla tak může být oferta velice obsáhlá a konkrétní, což ovšem nemusí být vždy jen ve prospěch usnadnění přijetí zamýšlené smlouvy – nabídka se totiž snadno může dostat do s požadavkem na srozumitelnost a určitost právního jednání.

Právě požadavek na „dostatečnou určitost“ nabídky byl obsažen již v předchozí právní úpravě⁷³, oproti ní je však nová úprava jednoznačně přesnější. V užším významu je určité takové právní jednání, jehož „obsah je zjistitelný výkladem podle interpretačních pravidel“.⁷⁴ Doktrinální výklad se přiklání k určitosti i u takových jednání, která nestanovují náležitosti přímo, ale odkazují se

⁷¹ rozsudek Nejvyššího soudu z 25. 9. 1997, 2 Cdon 254/96

⁷² Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 73.

⁷³ § 43a odst.1 zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

⁷⁴ rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 1997 sp. zn. 5 Cmo 494/96

na jiné doložitelné skutečnosti (telefonická dohoda, dopisní styk s obmyšleným aj.).⁷⁵

4.1.2.1 Odkaz na všeobecné obchodní podmínky

Všeobecné obchodní podmínky jsou dokumentem obchodníka, který obsahuje standardizovaná o postupech a požadavcích obchodníka při právních jednáních, zejména při uzavírání smluv. Ani NOZ nepřinesl legální definici pojmu VOP ani jejich náležitostí, tudíž je jejich obsah zcela ponechán vůli a představě obchodníka, který je pro potřeby své obchodní činnosti sepíše. Zákon připouští specifitější určení obsahu smlouvy odkazem na všeobecné podmínky, které jedna či obě strany pro uzavírání smluv používají. Pokud se mají VOP stát součástí smlouvy, musí s nimi vyjádřit souhlas obě smluvní strany – doporučuje se tudíž přiložit VOP již k nabídce tak, aby se s nimi obmyšlený mohl dostatečně seznámit.⁷⁶

Do smlouvy (či nabídky) lze začlenit VOP odkazem na ně – tento odkaz musí obsahovat hlavně nezpochybnitelnou identifikaci příslušných podmínek s tím, že jejich úplné znění musí být smluvním stranám k dispozici. Přijetím nabídky s tímto odkazem vzniká příjemci povinnost řídit se VOP protistrany. Odkaz na VOP slouží zejména k urychlení kontraktačního procesu a ulehčení obsahové stránce smluvního jednání, neboť samotné VOP často bývají značně obsáhlé.⁷⁷

Nejzásadnější novinkou týkající se VOP je úprava překvapivých ujednání VOP – to jsou taková ujednání, která smluvní strana nemohla rozumně očekávat, a proto se na ně hledí jako na neúčinná (s výjimkou výslovného přijetí). Posouzení překvapivosti ujednání bude mít na starosti soud – ten bude přihlížet

⁷⁵ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s., s 55.

⁷⁶ Hulmák, M. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, 2012, č. 1, s 25.

⁷⁷ Krátké zamyšlení nad novou úpravou obchodních podmínek dle NOZ. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/kratke-zamysleni-nad-novou-upravou-obchodnich-podminek-dle-noz-88469.html>

k individuálním znakům každého případu, a pokud shledá dostatečný rozpor s očekávatelností takového ujednání, vysloví jeho neúčinnost (nikoli neplatnost).⁷⁸

4.1.3 Nepodmíněné přijetí nabídky

Požadavek na obsahové náležitosti nabídky úzce souvisí s možností jejího jednoduchého a nepodmíněného přijetí. Pokud nabídka splňuje všechny povinné náležitosti a obmyšlený je s jejím obsahem bezvýhradně spokojen, může přikročit k jejímu nepodmíněnému přijetí. Účinkem bezvýhradného přijetí je povinnost smlouvu v souladu s očekáváním protistrany uzavřít⁷⁹ – její případné neuzavření může vést k porušení předšmluvní odpovědnosti za neuzavření smlouvy v rozporu s očekáváním protistrany.

Pokud nabídka obsahuje alternativní možnosti výběru plnění, spolu s nepodmíněným přijetím si akceptant zvolí nabízenou formu plnění. I taková nabídka je dostatečně určitá. Nepodmíněné přijetí nabídky navíc nevylučuje ani uzavření smlouvy s jejím následným doplněním.⁸⁰

4.1.4 Forma nabídky

Dispozice s formální stránkou nabídky je do značné míry ponechána vůli navrhovatele tak, aby nabídka co nejlépe vyhovovala jeho představě. Zákon pro většinu situací umožňuje navrhovateli učinit nabídku libovolnou formou a současně mu dává možnost vymínit si formu jejího přijetí ze strany obmyšleného. Přesto NOZ pro některé případy stanovuje povinnou, nejčastěji písemnou, formu – například obecně převod věcného práva k nemovité věci dle § 560, konkrétně darování věci zapsané ve veřejném seznamu dle § 2057 aj. V případě nesplnění

⁷⁸ Hulmák, M. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, 2012, č. 1, s 25.

⁷⁹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 75.

⁸⁰ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 75.

požadované formy akceptace se zkoumá vyvratitelná právní domněnka, že smlouva nevznikla. V takové situaci záleží na vůli oferenta, zda se spokojí s takovým přijetím nabídky, ale výklad zákona mu umožňuje takové přijetí nepovažovat za závazné.⁸¹

4.1.5 Účinnost nabídky

Problematika účinnosti nabídky je při kontraktačním procesu zásadní, neboť přijmout může obmyšlený pouze takovou nabídku, která je již účinná a nelze ji zrušit. Jako většina kontraktačního práva vychází i úprava účinnosti nabídky ze SOZ. Stanovení odlišné účinnosti je ponecháno vůli navrhovatele (může například použít odkládací podmínku či doložku času), pro její posouzení se však stejně jako pro jiná právní jednání přihlíží k adresnosti nabídky.⁸²

Adresovaná právní jednání jsou určena konkrétnímu adresátovi a účinnosti nabývají spolu se svou perfekcí, neboli doručením do dispoziční sféry adresáta, v tomto případě doručení nabídky obmyšlenému. Dřívější judikatura stanovila, že se nevyžaduje obeznámení obmyšleného s nabídkou, ale plně postačuje doručení do jeho sféry, čímž je mu dána objektivní možnost seznámit se s obsahem jednání.⁸³ U jednání mezi přítomnými dochází k okamžité účinnosti nabídky, neboť obmyšlenému byla nabídka přímo sdělena, což nahrazuje podmínku doručení.

Vedle toho neadresovaná právní jednání jsou obecným projevem vůle vůči předem nevymezenému adresátu, přičemž k perfekci spojené s účinností dochází již samotným projevem vůle (nejtypičtěji vyhlášení veřejné nabídky dle § 1780).

⁸¹ Hulmák, M. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, 2012, č. 1, s 25.

⁸² Nový systém objednávek dle občanského zákoníku. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-system-objednavek-dle-obcanskeho-zakoniku-94047.html>

⁸³ rozsudek ze dne 29. června 2004, sp. zn. 28 Cdo 72/2004

4.1.6 Změna a zánik nabídky

Ke změně účinné nabídky ze NOZ vůbec nevyjadřuje. Vzhledem k úloze konsensu pro smluvní právo je automaticky možné změnit nabídku za existence shody mezi navrhovatelem a obmyšleným. Pokud se změnou nabídky oblat nesouhlasí, lze předpokládat přípustnost jejích změn ve stejném rozsahu, v jakém ji zákon umožňuje zrušit či odvolat, neboť změna obsahu nabídky fakticky znamená stažení nabídky v původním obsahu a poskytnutí nové.⁸⁴

Za zánik nabídky se považuje situace, kdy ji již nelze akceptovat. O zániku nabídky NOZ hovoří pouze v souvislosti s jejím odmítnutím, což může být považováno za mylnou terminologii, neboť učiněná právní jednání nemohou sama o sobě zaniknout, mohou pouze pozbyt účinnost. K zániku však může dojít i řadou jiných okolností, které způsobí nemožnost jejího přijetí. Z tohoto hlediska zaniká i taková oferta, která byla akceptována a způsobila vznik smlouvy (pokud její obsah neumožňuje jinak).⁸⁵ Zvláštní situací je rovněž zánik nabídky v souvislosti se splynutím oferenta a oblata – účastníkem smluvního vztahu mohou být pouze různé osoby.

4.1.6.1 Zánik odmítnutím

Odmítnutí nabídky je jednostranným právním jednáním obmyšleného, kterým projevuje svou vůli nepřijmout účinnou nabídku. Obmyšlený nemá zákonnou povinnost se k nabídce vyjádřit (pokud se jej netýká smluvní přímus například jako důsledek soudního rozhodnutí). Odmítnutí nabídky způsobuje okamžitý konec její účinnosti, s čímž souvisí konec běhu jakýchkoli lhůt k jejímu přijetí.⁸⁶ Nabídku je možno odmítnout jak výslovně, tak konkludentně, nezávisle na její formě. Odmítnutí veřejné nabídky jedním ze subjektů je

⁸⁴ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 94.

⁸⁵ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 98.

⁸⁶ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 105.

odmítnutím relativním - nezpůsobuje její zánik, neboť veřejná nabídka nadále platí pro ostatní subjekty, jimž je určena.

Za odmítnutí nabídky se rovněž považuje reakce obmyšleného, kterou sděluje výhradu, dodatek či protinávrh se změnou podstatných podmínek nabídky – takové jednání je novou nabídkou (protinabídkou), kdy se statut oferenta a obláta vzájemně vymění.

4.1.6.2 Zánik zrušením

Zrušení nabídky je jednostranné právní jednání navrhovatele, které způsobuje neúčinnost doručované nabídky. Předpokládá se u něj aktivní zásah navrhovatele, který se snaží zabránit vstupu nabídky v účinnost. Je přípustné pouze za situace, kdy je adresátu doručeno dříve nebo nejpozději současně se zrušovanou nabídkou.⁸⁷ Vzhledem k tomu, že mezi vyhlášením a účinností nabídky musí být časová prodleva, není prostor pro zrušení nabídky vyhlášenou formou veřejné nabídky. Pokud by byla účinnost nabídky sjednána jinak než doručením, platí možnost jejího zrušení, dokud nenastane sjednaná situace.

Účinkem řádného doručení zrušení nabídky je její nevstoupení v účinnost.

4.1.6.3 Zánik odvoláním

Odvolání nabídky je rovněž jednostranným právním jednáním navrhovatele, které má za cíl zrušení účinnosti předchozí nabídky, avšak navrhovatel k němu může přistoupit pouze poté, co nabídka vstoupila v účinnost. Zákon umožňuje podání jak odvolatelné, tak i neodvolatelné nabídky – to, zda svou nabídku označí jako neodvolatelnou, je ponecháno čistě na rozhodnutí oferenta. Neodvolatelnost nabídky lze mimo výslovného ujednání dovodit i z jednání stran, dřívějšího obchodního styku subjektů či ze zvyklostí.⁸⁸ Ustanovení § 1738 NOZ připouští odvolatelnost nabídky, avšak pouze do okamžiku, kdy oblát projeví vůli nabídku

⁸⁷ § 1737 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸⁸ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 102.

přijmout. Na rozdíl od zániku, odvolání veřejné nabídky je přípustné pouze za užití obdobného projevu, jakým byla vyhlášena.

4.1.6.4 Zánik uplynutím času

Zánik nabídky uplynutím času vychází z ustanovení o nabídkách učiněných ústně či vůči nepřítomným osobám. Obecně oblát nemá povinnost na ofertu nijak reagovat, tudíž ji nemusí ani vysloveně odmítnout. Z toho důvodu je nezbytné stanovit dobu, během níž se k případnému přijetí může oblát ještě vyjádřit a kdy již nabídka nebude účinná.⁸⁹ Stanovení tohoto časového horizontu je plně v rukách navrhovatele, musí však dodržet zákonné minimum. U ústně činěných nabídek má obmyšlený povinnost bezodkladného přijetí (pokud není ujednáno jinak), u nabídek vůči nepřítomným osobám platí zásada stanovení přiměřené doby pro přijetí tak, aby bylo zřejmé, že na jejím přijetí měl navrhovatel poctivý zájem. Uplynutím stanoveného času a nejednáním obmyšleného tak návrh pozbyde účinnost.

Z hlediska časového se rozlišuje mezi lhůtou k přijetí nabídky a dobou trvání nabídky. Ač obě časová určení zdánlivě směřují víceméně k témuž účelu, liší se podle způsobu počítání času. Pro lhůtu se použijí příslušná ustanovení NOZ (§ 605 a násl.), přičemž její počátek odpovídá přijetí nabídky.⁹⁰ Oproti tomu doba trvání nabídky nemá žádnou spojitost s jejím doručením, avšak měla by odpovídajícím způsobem přesahovat termín doručení nabídky tak, aby měl oblát poctivou možnost se k ní vyjádřit.

4.1.6.5 Zánik v souvislosti se smrtí či omezením svéprávnosti subjektu

V případě smrti obláta či oferenta nabídka zanikne „pokud je to zřejmé z nabídky samé nebo z povahy a účelu navrhované smlouvy“.⁹¹ V případě úmrtí

⁸⁹ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 109-110.

⁹⁰ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 90 an.

⁹¹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 106.

navrhovatele ještě před učiněním nabídky navrhovatel neučinil žádná právní jednání, proto zřejmě nebude co posuzovat. Pokud však oferent návrh již nějakým způsobem učinil, vliv na posouzení případu má fáze, v níž se návrh nachází (předúčinnostní, předakceptační, předzávaznostní). Smrt navrhovatele v žádné z těchto fází nemá vliv na trvání nabídky. Z hlediska obláta však nemůže na právního nástupce přejít právo přijmout nabídku, která nenabyla účinnosti (před účinností nemohlo oblátovi vzniknout právo přijmout nabídku) nebo která byla pevně vázána na oblátovu osobu.⁹²

Obdobně jako u smrti některé ze stran nemá ztráta svéprávnosti vliv na trvání nabídky, právní jednání vůči takovým osobám působí až od doručení těchto jednání pověřenému zástupci či opatrovníkovi.

4.1.7 Veřejná nabídka a veřejný příslib

Veřejná nabídka je specifickým druhem nabídky, jelikož nesměřuje vůči individuálně určenému adresátovi.⁹³ Její zákonná úprava je inspirována § 276 OBZ, avšak s tím rozdílem, že nynější úprava je již dispozitivního rázu. Okruh adresátů takové nabídky může být vymezen nějakými obecnými znaky, které je blíže specifikují, avšak neurčují je přímo. Toto vymezení může mít za následek, že se veřejná nabídka bude týkat i velmi omezeného počtu adresátů, ovšem při tak přísném vymezení znaků, které se může týkat pouze jedné osoby, již o veřejnou nabídku nejde.

Pro veřejnou nabídku platí stejné náležitosti jako pro ostatní nabídky – musí také značit úmysl uzavřít určitou smlouvu, musí umožnit bezvýhradné přijetí a musí rovněž souviset s oferentovou vůlí zřídit závazek.⁹⁴

⁹² Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 106-107.

⁹³ § 1780 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹⁴ Veřejná nabídka. Zákony v kapse.[online]. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:<http://zakonyvkapse.cz/dictionary/verejna-nabidka/>

I veřejný příslib je jednostranným právním jednáním směřujícím ke vzniku závazku. Přislíbují se jím odměna za odvedení nějakého výkonu, přičemž oprávněným se stává ten, kdo jako první příslib odvedením výkonu splní.

Oproti tomu je u veřejné nabídky oprávněný také první (a každý další, o kterém to veřejný návrh říká – lze určit počet subjektů, kterým bude umožněno veřejnou nabídku využít), který nabídku přijme, ale její závaznost se dovozuje až v souvislosti s konsensuálním vznikem smlouvy. Uplatní se zde princip, že navrhovatel bude smluvně zavázán všemi přijetími jeho veřejné nabídky, jejichž autorům nesdělil odlišný výsledek kontraktačního procesu.⁹⁵

Nesplňuje-li projev vůle náležitosti veřejné nabídky ani veřejného slibu a přesto z jeho obsahu lze usuzovat, že osoba nabízí nějaké zboží, výkon či službu, zpravidla se bude posuzovat jako výzva k podání nabídek, jejíž přijetí vylučuje přímý vznik smlouvy.

V souvislosti s praktickým užitím institutu veřejné nabídky dříve platilo vyloučení reklamy jako formy veřejné nabídky⁹⁶ – byla pouhou výzvou k podání nabídky (nyní se reklama posuzuje vyvratitelnou domněnkou veřejné nabídky – viz níže). Soudní praxe navíc usoudila, že veřejnou nabídkou nebyl ani inzerát.⁹⁷

4.1.7.1 Vyvratitelná domněnka veřejné nabídky

Domněnka (tvrzení, které nebylo dokázáno a do svého vyvrácení se zdá být správné) veřejné nabídky se aplikuje na situace, kdy se podnikatel v souvislosti se svou podnikatelskou činností obrací na veřejnost s nabídkou prodeje zboží a vzbudí

⁹⁵ Veřejná nabídka - diskuse. OBCZAN[online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <https://www.obczan.cz/zakon/noz/cast-ctvrta/hlava-i/dil-2/oddil-6/skupina-1/paragraf-1780?detail-comments-item-1560-expanded=1&detail-comments-item-1560-item-5037-comments-item-902-expanded=1&calendar-all=1&do=detail-comments-item-1560-export>

⁹⁶ § 1733 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹⁷ rozsudek ze dne 26. června 2002, sp. zn. 25 Cdo 1454/2000

v ní očekávání, že se jedná o nabídku na uzavření kupní smlouvy, k jejímuž stvrzení stačí její pouhé přijetí, čímž by podnikateli vznikl závazek a povinnost jej plnit.

Podnikatel může v osobě vyvolat reklamou či vystavením nabídky pocit, že se jedná o veřejnou nabídku a proto je potřeba této osobě poskytnout ochranu obdobnou ochraně slabší smluvní strany. Nejčastěji se s ní pracuje v oblasti spotřebitelského obchodu. Takovou domněnku lze úspěšně vyvrátit prokázáním, že se nejedná o nabídku na uzavření smlouvy – k vyvrácení slouží výkladové metody obsahu právních jednání.⁹⁸

4.2 Přijetí nabídky

Přijetí nabídky neboli akceptace je jednostranným adresovaným právním jednáním, kterým se obmyšlený kladně vyjadřuje (přijímá) k obdržené nabídce na uzavření smlouvy. NOZ spojuje vznik smlouvy s ujednáním jejího obsahu – pokud je ve věci uzavření smlouvy učiněna taková nabídka na uzavření smlouvy, s níž obmyšlený vyjádří souhlas, považuje se tento okamžik za uzavření smlouvy se všemi právními následky. Přijetím nabídky se z obláta stává akceptant a tím pádem i jedna ze smluvních stran.⁹⁹

4.2.1 Příjemce nabídky

Rozlišují se dva typy příjemců. U adresovaných nabídek je příjemcem vždy ta osoba, jíž byla nabídka adresována, a to i v případě zastoupení. V případě neadresovaných veřejných nabídek je pak příjemcem každý, kdo vyhovuje požadavkům nabídky.¹⁰⁰

Ke komplikaci přijetí nabídky může jít při splnutí osoby navrhovatele s osobou příjemce – uzavření smlouvy je vždy alespoň dvoustranným právním

⁹⁸ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 78-79.

⁹⁹ HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1. Heslo „Akceptace“.

¹⁰⁰ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 112

jednáním a splynutí osoby oprávněné s osobou povinnou má vždy za následek zánik smluvního vztahu.

4.2.1.1 Přijetí adresované nabídky jinou osobou

Z výkladu předmětných ustanovení NOZ jasně vyplývá, že k přijetí adresované nabídky nemůže dojít jinou než obmyšlenou osobou. To však nevylučuje situaci, kdy se osoba dozví o existenci adresované nabídky a vyjádří jejímu navrhovateli svůj zájem o zřízení vzájemného závazku v dané věci. Takové přijetí se pak fakticky stává protinabídkou, k jejímuž přijetí se může vyjádřit původní oferent. Pokud oferentova vůle bude směřovat ke zřízení pouze jednoho smluvního závazku a třetí osoba mu sdělí protinabídku před vyjádřením původního obmyšleného, může oferent učinit kroky ke zrušení či odvolání původní nabídky.¹⁰¹

4.2.1.2 Přejed práva na přijetí nabídky

Zákon zná dva způsoby možného přechodu práva na přijetí nabídky na osobu odlišnou od osoby obmyšlené, a sice univerzální sukcesi a postoupení samotného práva na přijetí.

Univerzální sukcese (právní nástupnictví) spočívá v převzetí souboru všech práv a povinností jiným subjektem. Dochází k ní v souvislosti se zánikem či změnou původního subjektu, nejčastěji v souvislosti se smrtí či organizačními změnami osoby. S ohledem na majetkoprávní charakter práva na přijetí oferty se dovozuje možnost jeho přechodu na právního nástupce, nestanoví-li obsah oferty jinak. Pro výklad nabídky a jeho posouzení jsou rozhodující povaha a účel zvažované smlouvy (například nabídka na poskytnutí specifické lékařské pomůcky je vázána přímo na příjemce a v případě jeho smrti není důvod, aby tato nabídka přešla na právního nástupce), stejně tak i posouzení fáze, v níž se nabídka nachází. Dojde-li k sukcesi v předúčinnostní fázi nabídky, nevzniklo obmyšlenému právo na

¹⁰¹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 112.

přijetí nabídky, a tudíž takové právo nemůže přejít na nástupce. Pokud však k sukcesi dojde až poté, co nabídka nabude účinnosti, může právo na její přijetí přejít na právního nástupce, nestanoví-li nabídka jinak.¹⁰²

Mimo univerzální sukcesi zná NOZ způsob přechodu práva jeho postoupením, umožňuje například postoupení smlouvy. To ovšem pro přijetí nabídky nepřipadá v úvahu, neboť ta je konstitutivním právem, nezakládá právo na plnění protistrany a je pouhým jednostranným právním jednáním. Z toho vyplývá, že právo na přijetí nabídky nelze postoupit, k čemuž se vyjádřil i Nejvyšší soud¹⁰³ - jelikož jsou rozdíly mezi starou a současnou zákonnou úpravou minimální, lze tento judikát i nadále považovat za relevantní.

4.2.2 Obsahové náležitosti přijetí nabídky

Přijetí nabídky musí obsahovat vyjádření souhlasu s jejím obsahem, přičemž se má za to, že k přijetí návrhu je dostačující i prosté „ano“. Pro vznik smlouvy je rozhodující věcná shoda obsahu obsaženého v nabídce a v přijetí, nikoli shoda formulace.¹⁰⁴ V praxi však navrhovatel s obmyšleným často komunikují podstatně intenzivněji, což může po obsahové stránce zkomplikovat posouzení, zda je jednání spíše přijetím nabídky, spíše jejím odmítnutím či dokonce protinabídkou.

Obmyšlený může například ve své odpovědi sdělit, že nabídku přijímá, a současně se oferenta dotázat na jeho případnou ochotu částečně ustoupit od požadavku – k tomu nejčastěji dochází při obchodních jednáních, kdy oblát sděluje, že je připraven předloženou nabídku přijmout a současně zjišťuje ochotu protistrany na úlevu plnění (mírnou slevu či větší zisk). Takové jednání se kvalifikuje jako přijetí nabídky a současné podání návrhu na změnu smlouvy. V obdobných situacích může dojít k částečnému přijetí nabídky – pokud

¹⁰² Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 112-113.

¹⁰³ rozsudek ze dne 30. května 2001, sp. zn. 33 Cdo 2390/2000

¹⁰⁴ § 1740 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

akceptovaná nabídka neobsahuje přesné početní vymezení předmětu (užití výrazů „maximálně“, „minimálně“, „do výše“ aj.), došlo již ke shodě vůle subjektů na zřízení smluvního závazku a předmětem vyjednávání bude již jen jeho množstevní obsah.

Přijmout nabídku může příjemce i odpovědí obsahující dodatek či odchylku – pokud takový dodatek či odchylka podstatně nemění nabídku, považuje se až do případného odmítnutí návrhovátelem za řádné přijetí nabídky.¹⁰⁵

Přijetím nabídky je rovněž takové právní jednání, jímž se obmyšlený vyjadřuje k nabídce souhlasně, avšak přidá k tomuto souhlasu dodatek vyplývající ze zákona či z obchodních – může si například vymínit nakládání s osobními údaji v souladu se ZOOU či požadovat, aby na teplotu citlivé zboží bylo dodáno v odpovídajících podmínkách tak, aby nepodlehlo rychlé zkáze.¹⁰⁶

Veškeré obsahové náležitosti přijetí nabídky jsou individuálně posouditelné, k přijetí nabídky může totiž dojít i bez výslovného projevení souhlasu – ten se pak vyvozuje konkludentně – například je-li v nabídce uveden takový způsob platby za nabízenou službu, který umožňuje identifikaci plátce, přijetí nabídky lze vyvodit z provedení platby.

4.2.3 Forma přijetí nabídky

Přijetí nabídky lze učinit písemně, ústně či konkludentně. Konkludentní jednání je faktickým chováním, z něhož vyplývá neslovní projev vůle. Platí obecné pravidlo, že pokud nabídka či zákon nestanovují jinak, lze nabídku přijmout projevem vůle libovolné formy.

Oferent má možnost vyžadovat pro přijetí jeho nabídky specifickou formu, vyjádřil-li ji do nabídky.¹⁰⁷ Typickým příkladem jsou různé nabídky, které

¹⁰⁵ § 1740 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁰⁶ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 114.

¹⁰⁷ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 130.

podnikající subjekty rozesílají do poštovních schránek obmyšlených, k jejichž přijetí může dojít pouze telefonicky na uvedené lince.

K přijetí nabídky může dojít i prostřednictvím prostředků sloužících k telekomunikaci či elektronicky. S růstem významu obchodování prostřednictvím internetu souvisí i příchod nových způsobů přijímání nabídek. Typicky lze v počítačovém online prostředí přijmout nabídku již pouhým odkliknutím souhlasu s jejím obsahem nebo prostřednictvím e-mailu, doktrína dokonce hovoří o okamžitém nabytí účinnosti přijetí v offline prostředí (tedy bez okamžitého doručení do sféry oferenta).¹⁰⁸

Za přijetí nabídky lze považovat rovněž roztržení obalu nabízeného výrobku za účelem jeho vynětí, avšak pouze pokud nabídka byla sdělena před porušením obalu a není obsažena až pod ním (nelze předpokládat souhlas příjemce s nabídkou, se kterou se nemohl bez domnělého přijetí seznámit). Tuto praxi opět využívají zasilatelské firmy, kdy na předem vytipované adresy zasílají knihy v neprůhledných obalech s přiloženým průvodním dopisem obsahujícím popis obsahu knihy a nabídku. Pokud adresát po přečtení dopisu poruší obal, vzniká mu závazková povinnost uhradit zasilateli jím stanovenou hodnotu knihy (zasilatel se může dostat do konfliktu s ochranou spotřebitele před neobjednaným plněním).¹⁰⁹

Při předstižném sjednání smluvní formy a jejím následném nedodržení se situace nahlíží za užití vyvratitelné domněnky, že smluvní strana, která nedodržela formální požadavek, nechtěla být svým projevem vázána. Nedodržení zákonných formálních požadavků na jednání zpravidla nebrání vzniku smlouvy, avšak může způsobit neplatnost právního jednání – zde se často užívá tendence nahlížení na právní jednání v pochybnostech spíše ve prospěch platnosti, tedy hledání znaků směřujících spíše k platnosti jednání nežli opačně.

¹⁰⁸ Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s, s 117.

¹⁰⁹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 116.

4.2.3.1 Přijetí nečinností

Zvláštní formou přijetí nabídky je přijetí nečinností. § 1740 odst. 1 NOZ vylučuje přijetí nabídky mlčením či nečinností, avšak na nečinnost je nezbytné za určitých situací hledět jako na projev vůle. Na mlčení jako projevu souhlasu se totiž mohou strany dohodnout anebo toto mlčení může vycházet z obchodních zvyklostí.

K posouzení nečinnosti jako souhlasného projevu vůle se může zavázat navrhovatel – může si určit, že pokud oblát na jeho nabídku nebude reagovat, bude ji vnitřně považovat za přijatou a může začít dobrovolně podnikat kroky k naplnění nabízeného závazku. V žádném případě však nemůže navrhovatel ve své nabídce obmyšlenému jednostranně stanovit, že jeho neaktivita bude směřovat k přijetí návrhu a vzniku s tím souvisejících povinností. Podobné rysy má i ochrana spotřebitele před neobjednaným plněním – platí absolutní zákaz posouzení nečinnosti spotřebitele jako přijetí nabídky a to dokonce i s ohledem na jeho předchozí projevy.¹¹⁰

Dále lze nečinnost jako formu projevu vůle nalézt v situacích, kdy je vyžadována záporná reakce na nabídku, přičemž s nečinností je spojována presumpce souhlasu s nabídkou (například § 1995 NOZ – promine-li věřitel dlužníku dluh a dlužník s tím neprojeví nesouhlas, předpokládá se jako projev vůle souhlas mlčením), protože nečinnost zpravidla vede ku prospěchu obmyšleného.¹¹¹

Pokud bude nečinnost obmyšleného dostatečně dlouhá a překročí dobu trvání nabídky i lhůtu pro její přijetí, nabídka zanikne uplynutím času, neboť obmyšlený nemá povinnost k nabídce se vyjadřovat.

¹¹⁰ Plat nadále, že kdo mlčí, nesouhlasí? EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/plati-nadale-ze-kdo-mlci-nesouhlasi-93773.html>

¹¹¹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 117.

4.2.4 Časové hledisko přijetí nabídky

Posouzení času přijetí nabídky je nezbytné pro určení právních účinků takového jednání a případného vzniku smlouvy. Z hlediska času může dojít k akceptaci včasné nebo pozdní.

Pro posouzení přijetí jako včasného je rozhodující, aby nabídka již byla účinná a současně nezanikla z důvodu uplynutí času. Je ponecháno na vůli obmyšleného, pokud není ujednáno jinak, aby zvolil vhodný prostředek doručení akceptačního jednání, přičemž za včasné doručení prostřednictvím takto zvoleného způsobu doručení nese odpovědnost sám¹¹² – například pokud se obmyšlený rozhodne sdělit přijetí nabídky prostřednictvím nedoporučeného dopisu, jehož doručení Česká pošta garantuje do 3 pracovní dnů, a tento dopis se dostane do sféry oferenta až den po pozbytí účinku nabídky, záleží na vůli oferenta, zda takové akceptaci posoudí jako vyhovující. Pro včasné doručení akceptace se tudíž doporučuje užití co nejrychlejšího způsobu kontaktování oferenta tak, aby mu oblat alespoň sdělil svůj zájem nabídky přijmout – v naprosté většině uzavíraných smluv takové sdělení motivuje oferenta k určité míře benevolence při čekání na formální doručení akceptace.

Výše uvedený příklad již zahrnuje některé znaky pozdního přijetí – fakticky k němu došlo až po vypršení účinnosti nabídky. Teoreticky může dojít ke dvěma situacím – přijetí odešle obmyšlený po zániku nabídky anebo jej odešle včas, ale oferentovi bude doručeno již po zániku nabídky (může dojít i ke ztrátě akceptačního jednání při přepravě – pak je posuzováno dle individuálních znaků) – k oběma situacím dochází po zániku nabídky. Je ponecháno na vůli navrhovatele, zda přijme opožděné přijetí, avšak v případě jeho přijetí musí vyrozumět (nestačí se jen začít chovat v souladu s předmětnou nabídkou) akceptanta o vzniku smlouvy.

¹¹² Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 118.

4.2.5 Zrušení přijetí nabídky

Zrušení přijetí nabídky je jednostranným adresovaným právním jednáním směřujícím ke zrušení již učiněného přijetí.¹¹³ Ke zrušení přijetí nabídky může přistoupit subjekt, který již svým volným projevem učinil rozhodnutí přijmout nabídku. Pro takové jednání platí obecně ustanovení o odvolání písemného projevu vůle¹¹⁴ - v případě přijetí nabídky musí být doručeno rozhodnutí o jeho odvolání nejpozději současně s doručením tohoto přijetí. Na rozdíl od obecné úpravy odvolání volního projevu ustanovení § 1742 NOZ nehovoří výlučně o písemné formě zrušení, lze tudíž předpokládat přípustnost jakékoli formy odvolání.

Zrušení přijetí nabídky je přípustné při splnění doručovací podmínky, případně pokud jej umožňuje předchozí ujednání stran. Z formálního hlediska pro takové zrušení platí obecné ustanovení § 564, které připouští změnu (či zrušení) právního jednání projevem vůle totožné či přísnější formy, přičemž nedostatek formy může vézt až k neplatnosti zrušovacího jednání a případné účinnosti přijetí nabídky.

Jako u naprosté většiny smluvních jednání není vyloučena dispozitivní možnost ujednat si cokoli odlišně, včetně příjemcovy lhůty pro zpětné odstoupení od přijetí nabídky či možnosti navrhovatele takové ujednání obsáhnout v nabídce.

4.2.6 Účinky přijetí nabídky na smluvní vztah

NOZ určuje vzniku smlouvy jako okamžik, kdy smluvní strany najdou shodu na jejím obsahu. V případě přijetí nabídky se tak za okamžik uzavření smlouvy považuje vstup přijetí v účinnost.¹¹⁵

Účinnost přijetí nabídky je stejně jako účinnost nabídky samotné spojena s doručením přijetí do sféry (poštovní schránka, vložení do bytu adresáte pod

¹¹³ § 1742 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹⁴ § 572 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹¹⁵ § 1745 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

dveřmi aj.) adresáta, nikoli s odesláním adresátovi či adresátovým seznámením se s obsahem obdrženého jednání (subjektivní). Rovněž obdobně jako u nabídky může příjemce disponovat účinností svého přijetí užitím podmínky, doložky času či předstížnou dohodou s oferentem o úpravě účinnosti.

V případě, kdy je nabídka určena více subjektům a oferent má zřejmý zájem, aby se většina přijímajících oblátů stala stranami jedné smlouvy, vzniká smlouva až doručením přijetí od posledního obláta (prodej věci do podílového spoluvlastnictví).

5 Zvláštní způsoby uzavírání smluv

Zvláštními způsoby uzavírání smluv se myslí takové jednání, které se liší od obecné úpravy kontraktačního procesu. Co se lišit nemůže, to jsou zejména zákonné požadavky na náležitosti smluvních jednání – konsensuální nalezení shodné vůle více subjektů. Odchytkou od běžného procesu uzavření smlouvy tak bývá nejčastěji účast třetí osoby, která se nestává smluvní stranou, ale má pouze vliv na její přijetí smlouvy, změna ve způsobu podání nabídky a jejího přijetí nebo dopad zvolené formy nabídky na uzavření smlouvy. Jednomu ze zvláštních způsobů uzavírání smluv, veřejné nabídce, se tato práce věnuje již v bodu 4.1.7.

5.1 Dražba

Dražba obecně je způsobem prodeje, při němž se prodávaná věc nabízí dražitelům,¹¹⁶ kteří navrhnou cenu, kterou jsou za věc ochotni zaplatit, a formou příklepu je taková věc prodána dražiteli, který za ni nabídne nejvíce částku – z právního hlediska je tak způsobem uzavření kupní smlouvy. Typickým znakem dražby je soutěž většího počtu osob, které se snaží předložit nejvyšší (či nejnižší u nabídkové dražby) nabídku na draženou věc. Českému právnímu řádu je známa veřejná dražba, která je upravena v samostatném zákoně a jež se provádí na základě koncese. Konání veřejné dražby je vázáno dražební smlouvou uzavřenou mezi navrhovatelem dražby a dražebníkem, který ji provede – po uzavření takové smlouvy předává navrhovatel dražby dražebníkovi předmětnou věc do faktické moci. Ze zákona se rozlišují dražby dobrovolné a nedobrovolné (vykonávané v souvislosti se soudním či jiným rozhodnutím).¹¹⁷ Pro konání dražby platí různé

¹¹⁶ HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné z <http://www.beck-online.cz> pod heslem „Dražba“.

¹¹⁷ HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné z <http://www.beck-online.cz> pod heslem „Veřejná dražba“.

zvyklosti, dražebník může podmínit přístup dražitelů členstvím v nějaké právnické osobě či úhradou vstupního poplatku. Zpravidla se konání veřejné dražby vyhláší se dostatečným předstihem tak, aby o jejím konání věděl co nejširší okruh osob a tím se zvýšil předpoklad, že budou uspokojeny či dokonce přesazeny představy navrhovatele dražby. Dražebník může zpoplatnit účast na dražbě nebo dokonce i jednotlivé příhozy.¹¹⁸

Z pohledu kontraktačního procesu je veřejná dražba zajímavou alternativou uzavření smlouvy, což ostatně plyne i z důvodové zprávy NOZ.¹¹⁹ Pravidla samotného dražebního procesu nejčastěji upravuje dražební řád příslušného dražitele – tato pravidla jsou závazné pro každého, kdo se dražby účastní. Prostřednictvím soukromoprávní dražby se subjekt prostřednictvím dražitele obrací na předem neurčený počet osob s návrhem na podání nabídky. Užívá se pravidlo, že více vyhovující (může být vyšší i nižší v závislosti na druhu dražby) nabídka ruší méně vyhovující nabídku – toto pravidlo platí absolutně, při zániku více vyhovující nabídky nelze z důvodu první jistoty obnovit platnost nabídky předcházející. V okamžiku, kdy nabídka dosahuje takové výše, že je jí ochoten podat pouze jeden účastník dražby, dochází k příklepu, který je uzavřením smlouvy. Účastník dražby, který podal nejvyšší nabídky směřující k příklepu, může svou nabídku odvolat až do příklepu samého.¹²⁰ Způsob provedení příklepu bývá upraven v dražebním řádu, nejčastěji jde o fyzický úder kladívkem o podložku, naprosto dostačujícím příklepem je ale i prohlášení.¹²¹ K příklepu a tím odvozenému uzavření smlouvy

¹¹⁸ Hulmák, M. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, 2012, č. 1, s 25.

¹¹⁹ Důvodová zpráva NOZ – konsolidovaná verze. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>, s 441.

¹²⁰ § 1771 odst. 1 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹²¹ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 256.

nemusi při dražbě vždy dojít – za předpokladu, že vydražená nabídka neodpovídá představě navrhovatele dražby, může požádat dražitele o neprovedení příklepu.

Takzvané internetové dražební či aukční servery často nefungují na dražebních principech – běžně nedochází k příklepu, tudíž jde o klasický model nabídky a jejího přijetí, přičemž internetový dražitel shromažďuje veškeré nabídky a po uplynutí stanoveného času automaticky (v souladu s pravidly internetového aukčního serveru) přijme nabídku od účastníka nabízejícího nejvyšší částku. Poskytovatel služby internetového aukčního serveru si v souladu s vlastními pravidly může nárokovat provizi z každého zprostředkovaného obchodu.

5.2 Veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku

Vyhlášení veřejné soutěže je jednostranným neadresovaným právním úkonem, jehož cílem je uzavření smlouvy. Vyhlášením takové soutěže neurčitým osobám je výzvou k podávání nabídek¹²². Veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku slouží vyhlášovateli k porovnání obdržených nabídek a přijetí té, která mu nejvíce vyhovuje. S ohledem na dispozitivnost ustanovení o veřejné soutěži poskytnou následující odstavce spíše obecný popis náležitostí a důsledků takového jednání – v praxi navrhovatelé veřejných soutěží upravují spoustu náležitostí v podmínkách soutěže, které jsou součástí jejího vyhlášení.¹²³

Typicky se veřejné soutěže může účastnit každý, kdo splní požadavky vyjádřené vyhlášovatelem – zákon ukládá povinnost vyhlášení vůči neurčitým osobám, tedy tak, aby vyhlášovatelovy požadavky splňovaly alespoň dva předem určené subjekty. Stanovení konkrétních požadavků na účastníky je zcela ponecháno vůli vyhlášovatele, neměl by se však dopustit diskriminačního či šikanozního jednání – často vyhlášovatelé omezují účastenství ve veřejné soutěži požadavkem na bezdlužnost či předchozí bezproblémové plnění finančních

¹²² § 1772 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹²³ Veřejná nabídka. Zákony v kapse.[online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://zakonyvkapse.cz/dictionary/verejna-soutez-o-nejvhodnejsi-nabidku/>

závazků. Vyhlášovatel je navíc povinen písemnou formou vymezit (alespoň v základních rysech) předmět plnění a obsahové náležitosti smlouvy, kterou hodlá uzavřít, stejně tak i lhůtu pro přijetí nabídek a výběru té nejvhodnější. Nejvhodnější nabídku posuzuje vyhlášovatel – porovnává ji z hlediska naplnění kritérií stanovených podmínkami soutěže.

Z formálního hlediska zákon připouští veřejnou soutěž vyhlásit jedine písemnou formou.¹²⁴ Vyhlášovatel v takovém vyhlášení musí přinejmenším stanovit formu a způsob podání nabídek (určením typu podání či místa, na něž musí být podání doručeno), stejně tak i lhůtu, ve které se zaváže k přijetí některé nabídky. Rovněž lhůta pro podávání nabídek je velice podstatnou podmínkou veřejné soutěže – po jejím uplynutí bude mít vyhlášovatel uzavřený seznam předložených nabídek a přijetí některé z nich bude čistě na jeho subjektivním posouzení jejich vhodnosti. Přijetí vyhlášovatel oznamuje původci vítězné nabídky – dobrý zvykem, nikoli povinností, bývá vyhlášení přijetí tak, aby mohli výsledek veřejné soutěže vzít na vědomí všichni, kteří se jí zúčastnili.

Zákon dále přikazuje vyhlášovateli povinnost přijmout jednu z nabídek, pokud si v podmínkách soutěže nevyhradil právo odmítnout všechny nabídky.¹²⁵ Z hlediska kontraktačního procesu je zajímavý okamžik přijetí nabídky. Samotné přijetí se rovněž řídí stanovenými podmínkami a nabytí účinků takové akceptace má za důsledek uzavření smlouvy. V souvislosti s prodlením přijetí nabídky ze strany vyhlášovatele vzniká vyhlášovateli povinnost náhrady způsobené újmy¹²⁶.

¹²⁴ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 258.

¹²⁵ § 1777 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹²⁶ § 2913 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

6 Smlouva o smlouvě budoucí

Smlouva o smlouvě budoucí je zvláštním smluvním typem, z něhož vyplývá závazek smluvních stran uzavřít mezi sebou ve stanovené době ujednanou smlouvu, která se označuje jako smlouva budoucí či hlavní. Při zřizování takového závazku je přípustné také užití pojmu „dohoda“ (dohoda či smlouva o budoucí smlouvě či dohodě), které závisí převážně na jazykové zvyklosti smluvních stran. Ve struktuře NOZ se její zákonná úprava nachází až za zvláštní způsoby uzavírání smluv (§ 1785 - § 1788), avšak svou povahou se mezi tyto způsoby doktrinárně řadí. I pro smlouvy o smlouvách budoucích platí zejména dispozitivní charakter kontraktačního práva a proto je projevům vůle smluvních stran při jejich posuzování přiznáván velký význam. Stejně tak přijetím závazku v zastoupení (smluvní i zákonné) vzniká povinnost zastoupenému, nikoli zastupujícímu.

Smlouvu o smlouvě budoucí subjekty většinou uzavírají za situace, kdy našli shodu ohledně zřizovaného závazku, avšak přímému zřízení daného závazku momentálně brání nějaká překážka. Typicky se smlouva o smlouvě budoucí uzavírá při převodu vlastnického práva k bytové jednotce za předpokladu, že budoucí nabyvatel nemá k dispozici finanční částku, kterou převodce za jednotku požaduje - uzavřením smlouvy o smlouvě budoucí nabyvatel vyjadřuje vůli nabýt vlastnické právo za předpokladu, že se mu podaří získat příslušnou finanční částku. Taková smlouva o smlouvě budoucí bývá často přílohou žádosti o hypoteční úvěr tak, aby instituce poskytující tento úvěr mohla rovnou převézt na účet převodce.¹²⁷

Vedle obecných náležitostí musí smlouva o smlouvě budoucí obsahovat jasné vymezení závazku, který se budoucí smlouvou má zřídit, a samotný závazek takovou smlouvu uzavřít. Pokud není ujednána lhůta, zákon ji stanovuje na jeden prostý rok.

¹²⁷ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 284.

Specifickým přínosem smlouvy o smlouvě budoucí je povinnost uzavřít smlouvu hlavní. Tu mají zpravidla všechny smluvní strany (není-li ujednáno jinak), což umožňuje kterékoli straně podat výzvu k uzavření předjednané smlouvy. S ohledem na dispozitivnost ujednání je smluvním stranám ponechána volnost při sjednávání podmínek vedoucích k uzavření hlavní smlouvy – mohou si například ujednat, kdo a kdy výzvu k uzavření podá, případně povinnost podat ve lhůtě nabídku smlouvy.¹²⁸

Proces uzavírání hlavní smlouvy startuje ta strana, která je k tomu předchozím ujednáním oprávněna, a činí tak zpravidla výzvou k uzavření smlouvy. Formální požadavky na výzvu na uzavření hlavní smlouvy jsou opět značně variabilní – může jí být pouhá výzva k podání nabídky nebo i nabídka samotná.

V případě, že povinný v reakci na výzvu oprávněného neuzavře smlouvu hlavní, může se povinný obrátit na soud. Soudu se podává žaloba na určení obsahu smlouvy, v případě vyhovění soud rozsudkem nahradí projev vůle povinného a současně vymezí obsah smlouvy s přihlédnutím k účelu budoucí smlouvy a okolnostem případu.¹²⁹

K zániku kontraktační povinnosti ze standardních důvodů, z jakých zanikají i jiné závazky (odstoupením od smlouvy aj.). Mimo to může u smluv o smlouvách budoucích dojít k zániku spojenému s prodlením výzvy k uzavření smlouvy nebo podstatnou změnou okolností, za nichž byla smlouva sjednávána. Uplyne-li lhůta k podání výzvy a nestanovuje-li smlouva jinak, povinnost k uzavření smlouvy zaniká. Stejný účinek může mít i podstatná změna okolností, které k uzavření smlouvy o smlouvě budoucí přímo vedly (například odpadne nutnost vyřešit osobní bytové potřeby, není poskytnut hypoteční úvěr) – k zániku kontraktační povinnosti

¹²⁸ Smlouva o smlouvě budoucí v NOZ. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/smlouva-o-smlouve-budouci-v-noz/>

¹²⁹ Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s, s 2233.

může dojít pouze po oznámení změny v okolnostech, které dříve k jejímu zřízení vedly, přičemž musí jít o dostatečně intenzivní změnu v okolnostech relevantních.¹³⁰

7 Další specifické způsoby uzavírání smluv

Mimo skupinu smluv, které zákon zařazuje do smluv se zvláštním způsobem uzavření, obsahuje NOZ definici dalších smluvních typů, které se kontraktačním procesem liší od obecných ustanovení.

7.1 Smlouvy uzavírané adhezním způsobem

První takovou specifickou skupinou jsou smlouvy uzavírané adhezním způsobem. Jsou to vícestranná právní jednání, jejich legální vymezení v § 1798 - § 1801 NOZ je novinkou – dřívější zákonná úprava je neznala, avšak judikatura je připouštěla a pracovala s nimi na základě principů a obecných ustanovení smluvního práva. Úprava jasně ukládá kogentnost ustanovení pro nepodnikatele – je striktně vyřčená nepřipustnost odchylek od ustanovení § 1799 a § 1800 NOZ.¹³¹ Oproti tomu pokud jsou obě smluvní strany podnikateli, platí tato úprava jako dispozitivní – mezi podnikateli není vyloučeno ujednat si cokoli, dokonce se mohou i výslovně zříct postavení slabší smluvní strany, avšak i zde platí výjimka pro obsažení „mimosmluvních doložek odporujících obchodním zvyklostem a poctivému obchodnímu styku“.¹³²

Specifikem těchto smluv je, že nevznikají klasickým kontraktačním procesem – namísto sjednávání obsahu jedna strana zpravidla předloží již hotový text smlouvy v takové podobě, která jí vyhovuje, a protistrana má pouze možnost takovou nabídku přijmout či odmítnout. Zákon hovoří o nemožnosti ovlivnění

¹³⁰ Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s, s 293.

¹³¹ § 1801 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³² § 1801 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

základních podmínek smlouvy – lze tudíž předpokládat, že vedlejší podmínky (cena, množství) sjednatelné jsou.

Tento postup se jeví účelně zejména pro situace, kdy navrhovatel uzavírá velký počet smluv se stejným či podobným obsahem a namísto zájmu o nalezení shodné vůle s větším počtem subjektů usiluje o nalezení takové protistrany, která bezvýhradně přijme jemu vyhovující podmínky. „Adhezní smlouvy“ a jejich administrace je spojena s menšími náklady – většinou mají standardizovanou podobu, která navrhovateli šetří čas i peníze. Smlouvou uzavíranou adhezním způsobem může být i smluvní formulář.¹³³

Předmětná ustanovení NOZ jasně označují jako slabší tu smluvní stranu, která neměla „skutečnou příležitost ovlivnit obsah základních smluvních podmínek“.¹³⁴ Z toho plyne logická konstrukce, že silnější stranou je vždy ten, kdo podává smluvní návrh.

Smlouvy uzavírané adhezním způsobem zpravidla obsahují různé doložky, jejichž obsah je podroben dalším zákonným povinnostem. Pokud doložka odkazuje mimo text smlouvy – například na VOP – musí být slabší strana seznámena s doložkou obsahově i významově tak, aby to pochopila osoba průměrného rozumu. Ochranu slabší strany lze prolomit prokázáním, že jí byl význam doložky dostatečně znám (například dřívější zkušenost s obdobnou smlouvou). S tím souvisí i požadavek na srozumitelnost doložek – je-li doložka slabší straně nesrozumitelná, platí jen nepůsobí-li jí újmu. Text doložky nesmí být čitelný jen se zvláštními obtížemi (ne významově, ale vizuálně – velikost či barva písma, nekvalita zpracování). K vizuálnímu stránce a systematizaci smlouvy se vyjádřil i Ústavní soud ČR – judikoval povinnost dostatečné velikosti písma a předpokládatelnou strukturu smluv.¹³⁵ Pravidlo srozumitelnosti a přehlednosti se užije i pro nepísemné

¹³³ § 1798 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³⁴ § 1798 odst. 1 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³⁵ ÚS I. ÚS 3512/11

(v praxi nejčastěji telefonické) nabídky. Zvláště nevýhodné doložky, pro něž neexistuje rozumný důvod, zákon označuje jako neplatná.¹³⁶

7.2 Smlouvy uzavírané spotřebitelem

Spotřebitelem je každý člověk, který nezávisle na svou podnikatelskou činnost jedná o smlouvě, případně uzavírá smlouvu s podnikatelem, tedy osobou samostatně vykonávající výdělečnou činnost na vlastní účet. Hovoří-li NOZ o člověku, vždy půjde o jednání fyzické osoby.

Označení „spotřebitelské smlouvy“ není toliko označením smluvního typu, ale spíše pojmenováním všech závazků, které mezi sebou spotřebitel a podnikatel zřizují, s výjimkou pracovních smluv a smluv o výkonech dle § 2401 NOZ. Spotřebitel se v takovém styku dostává do pozice slabší smluvní strany, proto zákonná ochrana spotřebitelských práv klade důraz zejména na ochranu práv slabší strany.¹³⁷

Podnikateli je dána obecná informační povinnost referovat spotřebiteli o důležitých informacích jasně, srozumitelně a v jazyce uzavírané smlouvy. Do informační povinnosti dále spadá uvedení identifikačních údajů podnikatele, uvedení ceny a povahy obchodovaného zboží či služby, dodací podmínky a vyjádření k odpovědnosti za vady předmětu smlouvy.¹³⁸

V případě, že smlouva připouští více výkladů, použije se ten, který je pro spotřebitele nejpříznivější. Současně je nepřípustné některých ujednání (výčet v § 1814 NOZ), která zásadním způsobem způsobují nerovné závazkové postavení

¹³⁶ Co je to adhezní smlouva? PRKPartners [online]. 2015 [cit. 2015-03-24]. Dostupné z:<http://www.prkpartners.cz/rekodifikace/legislativni-novinky/382-co-je-to-adhezni-smlouva/>

¹³⁷ Předšmluvní odpovědnost. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/spotrebitelske-smlouvy-v-noz-92749.html>

¹³⁸ Spotřebitelské smlouvy, ochrana spotřebitele. BPP [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://www.bezplatnapravnioporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/smlouva-dohoda-plna-moc-nalezitosti-noz-2014/18640-spotrebitelske-smlouvy-ochrana-spotrebitele-novy-obcansky-zakonik-2014.html>

v neprospěch spotřebitele. Pokud má spotřebitel právo odstoupit od smlouvy, nemusí uvádět důvod odstoupení.¹³⁹

7.2.1 Smlouvy uzavírané distančním způsobem

Ochrana spotřebitele při uzavírání smlouvy s podnikatelem mimo jeho obchodní prostory či „na dálku“ má společné znaky v prohloubení ochrany spotřebitel. Při takových smluvních jednáních se počítá s určitým nestandardním (zrychlení či náhlost) kontraktačním postupem, který by mohl z různých důvodů znevýhodnit spotřebitele, neboť ten nemusel vždy mít dostatečný prostor pro zvážení nabídky a pod vidinou její výhodnosti ji přijme, aniž by domýšlel veškeré dopady.

Smlouvy uzavírané distančním způsobem jsou typické tím, že spotřebitel a podnikatel nejsou v přímém fyzickém kontaktu. Pro jejich uzavření musí podnikatel využít alespoň jeden komunikační prostředek, jehož prostřednictvím lze navázat kontakt se spotřebitelem a tudíž i uzavřít smlouvu bez jeho přímé fyzické přítomnosti. Jelikož NOZ neobsahuje exaktní výčet toho, co může být takovým komunikačním prostředkem, případné posouzení je ponecháno soudu. Lze předpokládat, že zákonodárce ponechal výčet komunikačních prostředků otevřený, jelikož je spojen s rozvojem technologií, ale také různých společenských trendů. V současnosti nejčastěji podnikatel oslovuje spotřebitele prostřednictvím katalogu, telefonu, televize, internetu či zasláním klasické či elektronické pošty.

Spotřebitel je při takovém uzavření smlouvy chráněn proti nepoctivému lákání podnikatele – pokud podnikatel v nabídce na uzavření smlouvy nesdělí veškeré podmínky a s tím související náklady, po uzavření smlouvy je již nemůže sdělit a už vůbec ne požadovat jejich plnění. Spotřebiteli při uzavření smlouvy „na dálku“ náleží právo odstoupení od smlouvy ve lhůtě 14 dnů, aniž by musel uvádět důvod odstoupení. V případě objednávky služeb může docházet k plnění až po

¹³⁹ § 1818 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

uplynutí lhůty pro odstoupení od uzavřené smlouvy (není-li ujednáno jinak) tak, aby spotřebitelovým odstoupením nevznikla podnikateli újma. Při odstoupení od kupní smlouvy přitom výhodně pro spotřebitele běží lhůta pro odstoupení ode dne převzetí předmětného zboží. Jelikož je tato lhůta procesněprávní, pro řádné odstoupení stačí předat zboží do přepravy v její poslední den (dříve platila povinnost doručit zboží do posledního dne lhůty, což chránilo spíše podnikatele).

140

Pokud podnikatel nesplní informační povinnost o podmínkách odstoupení od uzavírané smlouvy, prodlužuje se lhůta k odstoupení o rok na 379 dní – tuto povinnost však může splnit vždy dodatečně, přičemž lhůta pro odstoupení od smlouvy běží ode dne následujícího po tom, kdy podnikatel svou povinnost splnil. Po obdržení odstoupení od smlouvy (a v návaznosti na doručení vráceného zboží) musí podnikatel do 14 dnů vrátit spotřebiteli všechny přijaté peníze, a nově včetně nákladů na dopravu (poštovné ano, balné spíše ne), respektive za nejlevnější podnikatelem nabízenou variantu dopravy. Náklady na dopravu zboží k podnikateli ale nese spotřebitel, který od smlouvy odstoupil.¹⁴¹

7.2.2 Smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory

Za smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory podnikatele se považují všechny smlouvy, jejichž uzavírání jsou fyzicky přítomny obě smluvní strany, avšak k samotnému uzavření dochází mimo místo obvyklých aktivit podnikatele, respektive mimo obchodní prostory těmto aktivitám sloužícím. Typicky k takovému uzavření dochází při oslovení na ulici, při neobjednané návštěvě spotřebitelova bydliště či na předváděcích akcích.

¹⁴⁰ Spotřebitelské smlouvy v NOZ. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/spotrebitelske-smlouvy-v-noz-92749.html>

¹⁴¹ Spotřebitelské smlouvy, ochrana spotřebitele. BPP [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://www.bezplatnapravni poradna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/smlouva-dohoda-plna-moc-nalezitosti-noz-2014/18640-spotrebitelske-smlouvy-ochrana-spotrebitela-novy-obcansky-zakonik-2014.html>

Zásadní novinkou jsou ustanovení, která určují jako smlouvu uzavřenou mimo obchodní prostory i takovou smlouvu, k jejímž faktickému stvrzení dojde v prostoru navrhovatelova podnikání, avšak k samotnému učinění nabídky došlo krátce před uzavřením a mimo tyto prostory, případě během zájezdu organizovaného kvůli propagaci zboží nebo služeb.¹⁴² Neexistence předchozí úpravy této problematiky působila značné problémy, jelikož některé firmy využívaly velice nestandardní, ale legální postupy pro uzavření smluv.¹⁴³ Tito podnikatelé organizovali výlety, jichž se nejčastěji účastnili starší lidé, a v rámci těchto výletů probíhala propagační přehlídka různých výrobků se záměrně nadsazenými cenami a zveličovanými vlastnostmi. Účastníci takových akcí často podléhali dojmu (i pod nátlakem), že musí s podnikatelem uzavřít kupní smlouvy na propagované výrobky, avšak tyto smlouvy neumožňovaly následné odstoupení. Nová úprava souvisí zejména s ochranou spotřebitele při procesu, kdy zvažuje přijetí nabídky – v případech nabídky podané mimo obchodní prostory nezdědka dochází ke zneužití momentu překvapení, spotřebitel nemá dostatečný prostor nabídku zvážit a navíc mu ji často podávají speciálně proškolení obchodní zástupci, kteří umí propagovat i nepřilíš výhodnou nabídku.¹⁴⁴

¹⁴² § 1828 odst. 2 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁴³ Spotřebitelské smlouvy, ochrana spotřebitele. BPP [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://www.bezplatnapravniporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/smlouva-dohoda-plna-moc-nalezitosti-noz-2014/18640-spotrebitelske-smlouvy-ochrana-spotrebitela-novy-obcansky-zakonik-2014.html>

¹⁴⁴ Spotřebitelské smlouvy v NOZ. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/spotrebitelske-smlouvy-v-noz-92749.html>

8 Závěr

Za cíl této diplomové práce jsem si stanovil podrobný popis kontraktační procesu dle NOZ a analýzu dopadů tohoto právního předpisu na praktický vznik smluv. Z pohledu struktury práce jsem spokojen, že se mi podařilo dodržet osnovu, kterou jsem si stanovil při oficiálním zadání diplomové práce.

Pokud bych měl zhodnotit celkový přínos nové právní úpravy kontraktačního procesu, vidím jej převážně pozitivně. Jelikož je „nové“ smluvní právo pevně postaveno na základech toho předchozího, a současně přináší nové instituty a principy, domnívám se, že zákonodárce našel vhodnou cestu k úpravě smluvního práva tak, aby nezpůsobil přílišný šok mezi smluvně jednajícími subjekty, a současně celou problematiku „osvěžil“.

Dále je nutné zmínit, že naprostá většina smluvního práva je postavena na dispoziční zásadě. Z toho plyne, že zákonodárce chtěl docílit co největší smluvní volnosti subjektů, které mezi sebou zamýšlejí zřídit závazek, a současně chtěl těmto subjektům poskytnout určitý návod, kterého by se pro prevenci případných potíží mohli držet. Z tohoto pohledu považuji za výborný nápad smluvní vzory, které jsou součástí NOZ – vedle zákona poskytují subjektům další návod ke zdárnému uzavření smlouvy.

Zklamáním pro mě byla práce s odbornými texty. Jelikož lze účinnost NOZ stále považovat za velice krátkou, neexistuje zásadní množství knižních pramenů o něm pojednávajících, což pro kontraktační právo platí dvojnásob. Hodně času v knihovně jsem strávil hledáním relevantních knižních zdrojů, avšak při jejich prozkoumávání jsem zjistil, že většina autorů má na problematiku téměř totožný náhled, což mě u takto dispoziitivní úpravy velice překvapilo. Časem jsem dokonce nabyl dojmu, že veškeré komentáře vycházejí z jednotného zdroje. Usoudil jsem tudíž, že nejlepším zdrojem informací o smluvním právu budou zejména publikace s autorským podílem JUDr. Milana Hulmáka, Ph. D., kterého považuji za jednoho z největších odborníků na smluvní právo v ČR a který se na rekonstrukci osobně

podílel. Vedle toho jsem často pracoval s prameny „poloodbornými“ – jejich autory jsou většinou právníci, kteří mají s uzavíráním smluv praktické zkušenosti, a tak mi články těchto autorů byly dobrým zdrojem inspirace o náhledu do praxe, která mi pochopitelně jakožto studentovi chybí.

Ač se názory odborných kruhů na rekonstrukci soukromého práva, či spíše na způsob jejího provedení, hodně liší, osobně považuji NOZ za velice přínosný. Odstraňuje mnohé nedostatky a jiné neduhy předchozí úpravy, na obecné rovině definuje mnoho institutů, které najdou uplatnění v celé šíři civilněprávních vztahů. Jako u každé velké změny tak až čas ukáže, zda šlo o změnu k lepšímu či k horšímu.

9 Resumé

The main goal of this thesis is to describe and analyse Czech legal regulation of conclusion of a contract in the light of the new Czech Civil code (89/2012 Sb.). The new Civil code is a very important legal act, because it is very extensive, it brings many new legal institutes into Czech legal tradition and it changes the whole nature of Czech private law, which is from now on no longer built on socialist principals.

The first part of this thesis is defining a contract as a form of juridical act. It also lists new principals of contractual law and defines characteristics, according to which the legal theory differentiates between different contractual types.

This is followed by a theoretical analysis of precontractual responsibility, which is a rather newly defined institute for the Czech civil law. This institute was recognizable in the previous practice of the courts, but its legal definition was missing. The second part also enumerates legal violations of precontractual responsibility.

The following part is the most important one, because it focuses on proposal to conclude a contract and its eventual acceptance, which are the most important parts of the contractual process. The last three parts are examining special manners and other alternatives of concluding a contract, such as auction, public competition, preliminary or consumer contracts.

To summarize the content, the author of this thesis expresses his satisfaction with the impact of the new Civil code on the Czech legal background. He also states his expectations of positive impacts of this important legal act on the stability of Czech private law.

Seznam použité literatury

Tento seznam obsahuje veškeré relevantní prameny, z nichž jsem při zpracování své diplomové práce pro získání povědomí o relevantních otázkách vycházel. Ne ze všech pramenů je v práci citováno, avšak jejich studium mělo významný dopad na mé posouzení toho, co a jak v práci uvést.

Zákony:

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Články z odborných časopisů:

Salač, J. Culpa in contrahendo v českém právu? Právní rozhledy, 2002, č. 9, s 413.

Hrádek, J. Předsmuvní odpovědnost. Bulletin advokacie, 2011, č. 3, s 44.

Buršíková, J., Škrabalová, K. Úprava předsmuvní odpovědnosti v novém občanském zákoníku. Rekodifikační novinky, 2012, č. 10, s 6.

Hulmák, M. Uzavírání smluv podle nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, 2012, č. 1, s 25.

Knižní zdroje:

Hulmák, M. Uzavírání smluv v civilním právu, 1. vydání, Praha 2008, 203 s.

Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1335 s.

HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

HURDÍK, Jan. Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva. 308 s. ISBN 8073803771.

Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J a Lucie PIECHOWICZOVÁ. Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8.

BEZOUŠKA, Petr a Lucie PIECHOWICZOVÁ. Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-819-2.

Internetové zdroje:

Obecná část - obecně o úpravách NOZ. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z:<http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecnacast/obecne/>

Předsmluvní odpovědnost. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/predsmluvni-odpovednost-96340.html>

Plat nadále, že kdo mlčí, nesouhlasí? EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/plati-nadale-ze-kdo-mlci-nesouhlasi-93773.html>

Nový systém objednávek dle občanského zákoníku. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-system-objednavek-dle-obcanskeho-zakoniku-94047.html>

Spotřebitelské smlouvy v NOZ. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-23].
Dostupné z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/spotrebitelske-smlouvy-v-noz-92749.html>

Spotřebitelské smlouvy, ochrana spotřebitele. BPP [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:<http://www.bezplatnapravnioporadna.cz/online-zdarma/novy-obcansky-zakonik-2014/smlouva-dohoda-plna-moc-nalezitosti-noz-2014/18640-spotrebitelske-smlouvy-ochrana-spotrebitele-novy-obcansky-zakonik-2014.html>

Co je to adhezní smlouva? PRKPartners [online]. 2015 [cit. 2015-03-24].
Dostupné z:<http://www.prkpartners.cz/rekodifikace/legislativni-novinky/382-co-je-to-adhezni-smlouva/>

Krátké zamyšlení nad novou úpravou obchodních podmínek dle NOZ.
EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné
z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/kratke-zamysleni-nad-novou-upravou-obchodnich-podminek-dle-noz-88469.html>

Důvodová zpráva NOZ – konsolidovaná verze. Nový občanský zákoník [online].
2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z:
<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Smlouva o smlouvě budoucí v NOZ. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z:
<http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/smlouva-o-smlouve-budouci-v-noz/>

Veřejná nabídka. Zákony v kapse.[online]. 2015 [cit. 2015-03-13]. Dostupné
z:<http://zakonyvkapse.cz/dictionary/verejna-nabidka/>

Veřejná nabídka. Zákony v kapse.[online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné
z:<http://zakonyvkapse.cz/dictionary/verejna-soutez-o-nejvhodnejsi-nabidku/>

Výslovná úprava předsmuvní odpovědnosti v NOZ. Nový občanský zákoník [online]. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/smluvni-pravo/konkretni-zmeny-v-obecne-casti/vyslovnna-uprava-predsmuvni-odpovednosti/>

Čtyři skutkové podstaty předsmuvní odpovědnosti podle NOZ. EPRAVO.CZ [online]. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné

z:<http://www.epravo.cz/top/clanky/ctyri-skutkove-podstaty-predsmuvni-odpovednosti-podle-noz-93920.html>

Veřejná nabídka - diskuse. OBCZAN[online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné

z:<https://www.obczan.cz/zakon/noz/cast-ctvrta/hlava-i/dil-2/oddil-6/skupina-1/paragraf-1780?detail-comments-item-1560-expanded=1&detail-comments-item-1560-item-5037-comments-item-902-expanded=1&calendar-all=1&do=detail-comments-item-1560-export>

Další prameny:

vlastní poznámky z přednášek a seminářů soukromého práva v rámci studia

vlastní poznámky z přednášek JUDr. Milana Hulmáka, Ph. D., a Prof. Dr. JUDr. Karla Eliáše, pořádaných organizací Elsa pro studenty právnické fakulty v akademickém roce 2012/2013